

Gemeenteraad.....	2
1. Opening en mededelingen.....	2
2. Vaststellen agenda.....	2
3. Benoemingen.....	3
4. Initiatiefvoorstellen.....	3
5. Bekrachtiging geheimhouding.....	3
- Bijlagen 1 t/m 4 bij raadsvoorstel (10-11-22): Uitwerking opdrachtenmodel laadinfrastructuur 2023.....	3
6. Conformstukken.....	3
a. Claim Kamplaan 8.....	3
b. Aanvullend krediet fietsroute spoorlijn Groningen-Sauwerd.....	4
c. Uitvoeringsprogramma Doorwaadbare stad.....	5
d. Kredietaanvraag Dudok aan het diep.....	6
e. Groningen Deelt Uitvoeringsprogramma Deelmobiliteit 2022-2030.....	7
f. Wijziging Huisvestingsverordening 2022.....	7
7. Bespreekstukken.....	7
a. Agenda voor de toekomst Meerstad + Wensbeeld.....	7
- A01: Sportpark Meerstad.....	7
- M02: Behoud woningbouwopgave 10.000!.....	7
b. Gezondheidsbeleid Gezond Leven in 050.....	17
- M03: Aanpak mentaal welzijn versterken met jongeren en jongvolwassenen. 17	
- M04: De Boterhammenbar, voor elk wat wils.....	17
- M05: Young, Wild, and Smoke-Free.....	17
- M06: Beperk het aantal fastfoodwinkels.....	17
- M07: Snus geen voet aan de grond in Groningen.....	17
8. Motie vreemd aan de orde van de dag.....	37
- M01: Maak het makers mogelijk.....	37
- M08: Geef het slavernijverleden van Groningen op tijd haar herdenkingsplek 41	
9. Sluiting.....	44

GEMEENTERAAD VAN WOENSDAG 16 NOVEMBER 2022 16.30 UUR

Voorzitter: K. Schuiling (burgemeester)

Namens de raad: J. van Hoorn (GroenLinks), F. Folkerts (GroenLinks), E. Hillekens (GroenLinks), J. Jones (GroenLinks), C. Nieuwenhout (GroenLinks), H. Sietsma (GroenLinks), T. van de Vendel (GroenLinks), J. Bushoff (PvdA), E. van der Weele (PvdA), R. Gierkerk (PvdA), I. Huitema (PvdA), R. Pestman (PvdA), J. van Veen (PvdA), J. Lo-A-Njoe (D66), M. Gietema (D66), M. Martinez Doubiani (D66), A. Poelstra-Bos (D66), T. Rustebiel (D66), W. Pechler (PvdD), J. Bosma (PvdD), B. Hekkema (PvdD), T. van Zoelen (PvdD), A. Sijbolts (Stadspartij 100%), Y. Menger (Stadspartij 100%), H. Moerkerk (Stadspartij 100%), M. Sloot (Stadspartij 100%), J. Dijk (SP), D. Brandenburg (SP), W. Koks (SP), H. de Waard (SP), I. Jacobs-Setz (VVD), E. Akkerman (VVD), R. Heiner (VVD), S. Bosch (Student&Stad), M. Goodijk (Student&Stad), K. de Groot (Student&Stad), P. Rebergen (ChristenUnie), S. Wennink (ChristenUnie), J. de Haan (CDA), E. Armut (CDA), L. van der Laan (PvhN), E. Bernabela (PvhN), D. Ram (PVV)

Namens het college: M. Wijnja (wethouder), C. Bloemhoff (wethouder), K. de Wrede (wethouder), E. Eikenaar (wethouder), I. Jongman (wethouder), P. Broeksma (wethouder), R. van Niejenhuis (wethouder), M. Molema (wethouder)

Namens de griffie: J. Spier

Gemeenteraad

1. Opening en mededelingen

00:17:38

Voorzitter: Dames en heren, ik open de vergadering. Het is half vijf en ik heet iedereen van harte welkom. Ik deel u mede dat afwezig zijn: Sophie Middelhuis van GroenLinks, Benni Leemhuis ook van GroenLinks en Dennis Ram van de PVV. Mariska Sloot van de Stadspartij 100% voor Groningen en Leendert van der Laan zullen waarschijnlijk, hopen we, iets later aansluiten.

2. Vaststellen agenda

00:18:15

Voorzitter: Dan kijken we naar de vaststelling van de agenda. Kan de agenda zo worden vastgesteld?

00:18:28

Voorzitter: Dat doen we.

00:18:31

Voorzitter: Dan is zojuist in het presidium nog aandacht gevraagd voor nut en noodzaak van een stemverklaring. Het is altijd de dankbare rol van mij om daar even college in te geven. Als u er even drie kwartier voor uittrekt, ga ik iets leggen uitleggen over de stemverklaring. Het kan ook kort, dus ik doe het eerst maar even kort. Als u in uw woordvoering al heeft aangegeven dat uw fractie voor een bepaald voorstel is, dan hoeft u dat in een stemverklaring niet meer opnieuw aan te geven, want dat blijkt al uit uw stemgedrag. Het gaat om een aanvullende opmerking die u nog graag kwijt wil rondom de opstelling van de fractie. Het kan ook zijn dat u geen woordvoering heeft gehad, maar toch nog even iets wil vertellen. Het is echter niet de bedoeling dat u daarmee weer een nieuwe discussie ontlokt. Sommigen hebben de neiging om in de stemverklaring nog eventjes een klaroenstoot weg te

geven, waardoor anderen denken, als het zo gaat, dan ga ik ook nog even los. Nu, dat is dus niet de bedoeling. Wat ook niet hoeft, is als uzelf medeondertekenaar ben van een motie of amendement, dat u nog eens aangeeft dat u voor de motie of het amendement bent. Anders had u het immers niet ingediend. Nu, dat gaat allemaal wat snel, maar uw fractievoorzitter die geëngageerd was in het presidium, kan het allemaal nog eens uitleggen en dat zal vast en zeker gebeuren. We helpen elkaar zo weer wat vooruit. U moet er niet van schrikken en helemaal geen stemverklaring meer gaan afleggen, want dat is ook niet de bedoeling. Echter, let er een beetje op wanneer u dit doet en wanneer niet.

3. Benoemingen

00:20:32

Voorzitter: We zijn bij agendapunt drie. We hebben geen installatie en ook geen benoemingen.

4. Initiatiefvoorstellen

Voorzitter: Er zijn ook geen initiatiefvoorstellen.

5. Bekrachtiging geheimhouding

- *Bijlagen 1 t/m 4 bij raadsvoorstel (10-11-22): Uitwerking opdrachtenmodel laadinfrastructuur 2023*

Voorzitter: Dus dat brengt ons naar agendapunt vijf. Vanwege de gemeentelijke belangen bij de laadinfrastructuur hebben wij over de stukken één tot en met vier bij het raadsvoorstel van tien november geheimhouding opgelegd. Kunnen we dat bekrachtigen? Dat gaan we bekrachtigen, aldus besloten.

6. Conformstukken

a. Claim Kamplaan 8

00:21:03

Voorzitter: Dan zijn we bij de conformstukken en we beginnen met één conformstuk waar de nestor namens de raad toch een verklaring over aflegt, zoals afgesproken. De nestor.

00:21:25

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Dank u wel, voorzitter. Het is niet gebruikelijk dat wij als raad uitgebreid stilstaan bij een collegevoorstel dat op de conformlijst staat en ook niet dat dan alleen de nestor spreekt. Toch hebben we afgesproken dat ik vandaag namens u allen het woord voer over het voorstel om geld ter beschikking te stellen voor het uitkeren van de claim die is ingediend door de nabestaanden van de Joodse eigenaren van het huis aan de Kamplaan acht. Deze claim hangt samen met het onderzoek dat de gemeente liet doen naar de omgang met Joods vastgoed in en na de tweede wereldoorlog. Dat onderzoek kwam voort uit een uitzending van het televisieprogramma Pointer. In deze aflevering bleek dat veel gemeenten geen beeld hadden van hun betrokkenheid bij de ontvreemding van Joods vastgoed in de tweede wereldoorlog. Het programma riep op om onderzoek te doen naar die ontvreemding én naar hoe men na de oorlog omging met eigenaren of nabestaanden die hun huizen en bezit terug wilden.

00:22:26

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): In opdracht van de gemeenten hebben

onderzoekers van de Rijksuniversiteit Groningen deze vragen proberen te beantwoorden. Hun bevindingen hebben ze weergegeven in het rapport 'Lege Plekken'; het resultaat van een zorgvuldig en gedegen onderzoek waar we de onderzoekers dankbaar voor zijn. Dit rapport is dit voorjaar openbaar geworden. In het onderzoek kwam ook de situatie Kamplaan nummer acht naar voren. Het gaat om een woning van een Joodse familie die na de tweede wereldoorlog door de gemeente werd overgenomen om te dienen als burgemeesterswoning. Naar aanleiding van het onderzoek en de claim heeft het college een externe commissie gevraagd om een zwaarwegend advies te geven over deze zaak. Zij hebben zich hierover gebogen en de verschillende belangen afgewogen. Dat hebben zij zorgvuldig en integer gedaan en wij zijn de commissie daar dankbaar voor. Het advies is vervolgens met de raadsfracties besproken in het presidium en op basis van dat gesprek heeft het college besloten het advies van de externe commissie integraal over te nemen. Dit houdt in dat de claim gehonoreerd is en excuses aan alle nabestaanden passend zijn. De burgemeester heeft dit ook uitgesproken in zijn persconferentie op twaalf oktober jongstleden. De excuses zijn op hun plaats omdat, zoals de commissie stelt, er sprake was van het ontbreken van moreel besef. Er is hier op geen enkele wijze rekening gehouden met de belangen van mensen die terugkeerde in Groningen uit de verschrikkingen van de oorlog, uit concentratiekampen en onderduikadressen en hun hele familie hadden verloren. Namens de raad stel ik hier dat wij ons achter de door het college geformuleerde excuses scharen. Wij beseffen dat we hiermee het verleden niet afsluiten, maar dat het ons een blijvende opdracht geeft om in het hier en nu te zorgen dat we niet enkel steeds zorgen alles volgens de regels goed doen, maar ook steeds proberen om het goede te doen. Dank u wel.

00:24:38

Voorzitter: Dank u zeer, de heer Sijbolts in uw rol als nestor. Als voorzitter van de raad sluit ik me aan bij de woorden die zojuist door de nestor zijn uitgesproken. Dat is belangrijk, omdat we ook bij het in ontvangst nemen van het boek 'Lege Plekken' in de synagoge hebben gezegd: "Het is van belang dat onze gemeenteraad in de gelegenheid wordt gesteld om zijn opvatting over het onderzoek te formuleren". Dat is bij dezen gebeurd. Na de oorlog heeft men het op juridisch vlak weliswaar goed gedaan, maar men heeft nagelaten 'het goede' te doen. Daarmee doel ik op het moreel fatsoen wat hier had moeten worden gevolgd. We hebben excuses gemaakt aan de familie Van Blankenstein in de woorden die de commissie adviseerde. Ik realiseer me dat de casus van de familie uniek is en het leed voor velen Joodse families groot is geweest. Daarmee zijn de excuses dus eveneens voor de andere families die te maken hebben gehad met de harteloze opstelling na de oorlog.

00:26:08

Voorzitter: Daarmee nemen we het besluit over de afronding van de claim van Kamplaan acht. Dat is het meest concrete punt. We hebben woorden toegevoegd aan het oordeel wat we hebben over het onderzoek en de bevindingen van de onderzoekers en de commissie. We danken hun voor hun bijstand.

b. Aanvullend krediet fietsroute spoorlijn Groningen-Sauwerd

00:26:34

Voorzitter: Dat brengt mij naar het conformstuk onder zes b: 'Aanvullend krediet fietsroute

spoorlijn Groningen-Sauwerd'. Heeft daar iemand nog behoefte aan een stemverklaring? Dat is niet het geval.

c. Uitvoeringsprogramma Doorwaadbare stad

00:26:46

Voorzitter: Dan zijn we bij zes c: 'Uitvoeringsprogramma Doorwaadbare stad'. Ik heb in ieder geval de VVD genoteerd.

00:26:59

De heer Heiner (VVD): Dank voor het woord, voorzitter. De VVD stemt in met dit programma, maar we hebben nog wel enige zorgen. Die hebben we ook geuit tijdens de meningsvormende sessie. Het gaat erom dat wij het belangrijk vinden dat er niet zomaar een bord wordt opgehangen dat iets een 30km/uur-weg is, maar dat de wegen ook aangepast worden naar een 30km/uur-weg. Dank.

00:27:20

Voorzitter: De Stadspartij 100 % voor Groningen.

00:27:23

De heer Moerkerk (Stadspartij 100 % voor Groningen): Dank u, voorzitter. Wij zullen tegen het voorstel stemmen. Ondanks dat het heel veel mooie elementen heeft, maken we ons wat zorgen over bepaalde knelpunten die gaan ontstaan en die effect zullen hebben op bewoners en ondernemers. We vinden het plan te breed en omvattend om nu in te stemmen. Dank u wel.

00:27:40

Voorzitter: Partij voor het Noorden.

00:27:44

Mevrouw Bernabela (Partij voor het Noorden): Nee, geen stemverklaring hierover.

00:27:47

Voorzitter: CDA nog? Niet? Anderen nog? PvdA.

00:27:54

Mevrouw Pestman (PvdA): Dank u, voorzitter. Deze stemverklaring hoort zowel bij de doorwaadbare stad als bij deelmobiliteit. We doen het in één keer, maar dat het eventjes duidelijk is. De fractie van de Partij van de Arbeid staat achter de uitgangspunten van de doorwaadbare stad en deelmobiliteit voor wat betreft de uitgangspunten verkeersveiligheid, meer groen et cetera. We maken ons echter ook zorgen, zorgen om ouderen en zorgen om de dorpen. Dat die zorgen terecht zijn, blijkt wel uit de reacties die we ontvangen. De situatie van stad en Ommeland is een bijzondere. Veel mensen uit het Ommeland moeten naar de stad voor hun werk of ze zoeken er ontspanning en gaan bijvoorbeeld op bezoek bij vrienden. De realiteit is dat het openbaar allesbehalve ideaal is en dat moet zeker beter. Tegelijkertijd moeten we ook erkennen dat veel mensen uit de provincie en de stad echt aangewezen zijn op hun eigen vervoer; de auto. Dan denk ik dus met name aan ouderen, mensen die slecht ter been zijn en mensen uit dorpen. Daar moeten we rekening mee houden en langs deze meetlat zullen we de verdere uitwerking van de plannen leggen. Dank u.

00:28:58

Voorzitter: Dank u zeer. Dan kijk ik rond of ik nog iemand over het hoofd heb gezien. Dat is niet het geval.

d. Kredietaanvraag Dudok aan het diep

Voorzitter: Dan zijn we bij zes d: 'Kredietaanvraag Dudok aan het diep'. Ik heb in ieder geval een stemverklaring genoteerd van de Stadspartij 100 % voor Groningen.

00:29:20

De heer Moerkerk (Stadspartij 100 % voor Groningen): Dank u, voorzitter. Wij zijn tegen dit voorstel. Niet, omdat we tegen ontwikkeling van de Diepenring op een goede samenhangende wijze zijn, maar we vinden het plan te duur en we zouden liever een samenhang zien tussen meerdere delen van de Diepenring in plaats van nu stukjes te doen. Dank u wel.

00:29:39

Voorzitter: Het CDA.

00:29:40

Mevrouw Armut (CDA): Dank u, voorzitter. Wij zijn altijd kritisch geweest over de plannen binnen en rond de Diepenring die ontzettend veel geld kosten. Geld dat tot onze ergernis te vaak terecht komt in de binnenstad. Wij kunnen natuurlijk ook zien dat het er heel mooi uit gaat zien, maar voorzitter, het is nu een investering van € 3,2 miljoen. Dat is al fors, maar daar houdt het niet mee op. Over twintig jaar kost het zes miljoen, over zesenzeventig jaar tien miljoen en over zestig jaar twaalf miljoen. Kosten voor al het onderhoud zijn anderhalve ton per jaar die we ervoor blijven uittrekken. Geld dat wij liever zouden steken in bijvoorbeeld het onderhouden van de gehele gemeente, die er op dit moment niet altijd even schoon bij ligt in onze wijken en dorpen. Wij vroegen het ons in de meningsvormende sessie al hardop af: wanneer houdt het op? Wat ons betreft houdt het hierop, voorzitter. Wij stemmen tegen.

00:30:24

Voorzitter: Dank u zeer. Nog andere fracties? Partij voor het Noorden.

00:30:29

Mevrouw Bernabela (Partij voor het Noorden): Bedankt, voorzitter. Wij kunnen instemmen met het plan, ook al is het duur. We zijn ook heel blij dat er aan het groen gedacht is, maar nu zagen we wel dat er vooral siergrassen geplant worden. Dat is niet de beste oplossing voor hooikoortsgevoelige mensen. Daarom kan er beter gebruik gemaakt worden van andere planten die juist hooikoortsklachten beperken, zoals azalea's, bloembollen, brem, goudsbloem, hortensia, jasmijn, lavendel, lelies en lobelia salvia. Misschien zijn er nog wel meer, maar dit is even een kort lijstje. Dank u wel.

00:31:08

Voorzitter: Ik zie nu een paar raadsleden op hun groene kalender kijken welke plantjes u nu net genoemd heeft. Het komt vast goed. Het zijn inderdaad wel hele mooie planten. De VVD.

00:31:21

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Dank u wel, voorzitter. Wij zullen tegen dit voorstel stemmen, omdat – zoals we ook in de commissie hebben gezegd – dit gebouwtje het duurste stukje

grond van Groningen wordt en dat lijkt ons niet nodig. Meneer Dudok heeft in de jaren 50 ook nooit bedacht dat het bijna een eeuw mee zou moeten gaan. Er staat volgens mij een heel mooi gebouwtje, keurig onderdak, waar je weinig onderhoud aan hoeft te plegen. Er zijn er al 110 weg en wat ons betreft hoeft het niet in Groningen gecultiveerd te worden.

00:31:53

Voorzitter: Dank u zeer. Anderen nog? Dan zijn die stemverklaringen genoteerd.

e. Groningen Deelt Uitvoeringsprogramma Deelmobiliteit 2022-2030

Voorzitter: En gaan we naar e: 'Uitvoeringsprogramma Deelmobiliteit'. Daar nog stemverklaringen? GroenLinks.

00:32:28

Mevrouw Nieuwenhout (GroenLinks): Hartelijk dank. Namens Benni Leemhuis zou ik graag willen zeggen, één deelauto kan meerdere auto's vervangen. Dat is goed voor de openbare ruimte en helpt bij het bereiken van de klimaatdoelen. Omdat de regie van dit programma bij de gemeente ligt, kunnen we erop sturen dat deelmobiliteit voor iedereen beschikbaar komt, bijvoorbeeld ook in bepaalde wijken en dorpen waar een commerciële partij er geen brood in ziet. Voorzitter, u snapt, mijn fractie is blij met dit uitvoeringsprogramma deelmobiliteit.

00:33:02

Voorzitter: Dan gaan we verder kijken.

00:33:06

De heer Pechler (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. Ik sluit me als Partij voor de Dieren graag aan bij de stemverklaring van GroenLinks.

00:33:12

Voorzitter: Anderen nog? Dan is dat ook genoteerd.

f. Wijziging Huisvestingsverordening 2022

Voorzitter: We zijn bij f: 'Wijziging Huisvestingsverordening'. Heeft daar nog iemand een stemverklaring? De VVD.

00:33:25

De heer Heiner (VVD): Dank voor het woord. De VVD vindt het onnodige betutteling en een te generieke maatregel. In de sessie hebben we ook ons punt ingebracht om de airbnbtijd op te rekken naar zestig dagen. Daar bleek helaas geen steun voor te zijn. Daarom dienen we ook geen motie in, maar we stemmen wel tegen dit voorstel.

00:33:44

Voorzitter: Anderen nog? Dat staat ook genoteerd.

7. Bespreekstukken

a. Agenda voor de toekomst Meerstad + Wensbeeld

- *A01: Sportpark Meerstad*
- *M02: Behoud woningbouwopgave 10.000!*

00:33:50

Voorzitter: Dan hebben we de conformstukken gehad en zijn we bij 'Agenda voor de

toekomst Meerstad + Wensbeeld'. Wat een plezier dat we daar een maidenspeech hebben van Bart Hekkema.

00:34:36

De heer Hekkema (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. Het is een eer om deze raad te mogen toespreken, vooral ook omdat ik mijn verantwoordelijk voel om te spreken voor de stemlozen; zij die in al het gedebatteer over bouwplannen, voorzieningen, sociale huurwoningen en energieopwekking nogal eens worden vergeten. Ik heb het dan over de natuur, de rijkdom aan soorten en daarmee de in het wild levende dieren, waarmee het steeds slechter gaat. Het is noodzakelijk dat dit overal en in alles wat we doen doordringt. Nergens in Europa gaat het namelijk, als het aankomt op de biodiversiteit, zo slecht als in Nederland. Er is nog maar 15 procent over van al het leven dat we in het jaar negentienhonderd in ons land hadden. Weinig leefruimte en intensieve landbouw zijn hier de hoofdoorzaken van geweest. Daarnaast staat door klimaatverandering de leefbaarheid van ons kleine deltalandje op het spel. Het is dan ook bittere noodzaak dat klimaatadaptatie in iedere gebiedsontwikkeling naar voren komt en dat we ruimte voorbereiden voor natuur. We hebben een rijke natuur nodig en we zijn ons daar allemaal van bewust, maar misschien toch soms ook wel niet. De kennis van de rijkdom van de natuur verdwijnt namelijk uit ons collectieve bewustzijn en elke generatie vergeet hoe rijk de natuur vóór hen was. Dat komt misschien toch ergens ook wel, omdat iedereen zijn eigen jeugd als ijkpunt neemt.

00:35:51

De heer Hekkema (Partij voor de Dieren): Zo ook ik. Ik kan me nog goed herinneren hoe ik als kind van de jaren negentig speelde in de weilanden, waarvan de slootkanten bezaaid waren met de lila-rose pinksterbloem; mijn lievelingsbloem. Het is, althans voor mij, de bloem van de lente en staat ook symbool voor een onbezorgde jeugd, waarin ik opgroeide tussen het water, het groen en de bomen. Waar ik als kind boomhutten bouwde in het bosje langs de rand van de ijsbaan en met een bootje voer over de vaart langs het dorp. Waar we polsstoksprongen over de slootjes en we pas weer met etenstijd – stipt half zes – de vieze laarzen op de deurmat neerploften. Ik genoot in mijn jeugd van die rijkdom, maar het onopgemerkte verlies van de generaties voor mij doet ook duizelen. Eigenlijk op dezelfde manier, als toen het ook voor mij merkbaar minder werd. Het bosje naast de school moest er vanwege uitbreidingsplannen aan geloven en het bosje aan de rand van de ijsbaan verdween vanwege de komst van grote nieuwbouwwoningen. Het staat misschien wel in schril contrast met wat er in de decennia daarvoor nog allemaal aan natuur was. De weilanden en niet alleen de slootkanten waren vijftig jaar geleden nog volledig bezaaid met pinksterbloemen en her en der bomen. Bemesting en daarmee stikstofdepositie hebben de bloemetjes en kruiden naar de bermkanten verdreven en bomen stonden in de weg en werden gekapt. Als je nu door het landschap fietst, zie je op sommige plekken slechts een grote graswoestijn, waar nog weinig leven te ontdekken is. Hoe beknellend en verontrustend de achteruitgang van de natuur, de staat van de wereld en het klimaat ook is, we hebben de kans om het anders te doen. Of, zoals Asha ten Broeke vorige week in de Volkskrant zo mooi schreef: "We kunnen de wanhoop op afstand houden door te dromen over de toekomst".

00:37:30

De heer Hekkema (Partij voor de Dieren): Met het wensbeeld voor de verdere ontwikkeling

van plangebied Meerstad geven we daar ook invulling aan. Ik herinner daarbij de raad nog even aan de mooie woorden van de toenmalige bewoners van Engelbert uit 1930, die goed in de gaten hadden waar het omdraait en in een brochure schreven: "Wij streven naar een gemeenschappelijke natuurschoonheid. We hebben begeerte aan vriendschap en rein, aan eenvoudig natuurgenoet". Volgens mij, voorzitter, zit dat negentig jaar later ook wel goed verwerkt in het wensbeeld. Meerstad betekent uiteindelijk, als we het goed doen, ook meer natuur; meer bomen en meer waterlopen. Als we gebieden aanwijzen en waar mogelijk aankopen, kunnen we de condities scheppen waarin de natuur goed kan gedijen. Een landschap van weilanden, natte ruigten, houtsingels en een bos van elzen en wilgen met hier en daar meidoorn en zomereiken en met moeraszegge en varens. Ik zou zeggen: fiets eens ter inspiratie door het Euvelgunner Hunzedal dat hoopvol laat zien hoe stedelijkheid en natuur samengaan. De Partij voor de Dieren hoopt dan ook dat de groene ambities overeind blijven in de planologische en financiële uitwerkingen.

00:38:39

De heer Hekkema (Partij voor de Dieren): Ik kijk er zelf naar uit om de komende jaren samen met deze raad en het college bij te kunnen dragen aan de vergroening van de gemeente Groningen en de verdere ontwikkeling van plangebied Meerstad als klimaatbestendig en natuurlijk onderdeel van de laagveengordel. Een verdere vergroening van de oostflank van de stad, waarmee we ook de verschillende natuurgebieden met elkaar verbinden en de identiteit van de lintdorpen koesteren. Voorzitter, het is vandaag Boomfeestdag en kinderen van Samenwerkingsschool Meeroevers hebben vanochtend al een hele rij bomen geplant aan de Vossenburglaan in Meerstad. Dat is ontzettend mooi om te zien. Om af te sluiten bied ik daarom ook alvast aan om de laarzen weer eens aan te trekken, de mouwen op te stropen en een boom te planten voor dat felbegeerde Meerbos, waar de inwoners van de Meerdorpen, maar ook de heer Sietsma en ik, zo voor hebben gepleit. U weet natuurlijk allemaal dat het beste moment om een boom te planten twintig jaar geleden was, maar het daarna beste moment is nu. Ik kijk daar heel erg naar uit. Dank, voorzitter.

00:39:50

Voorzitter: Dank je wel. Wat prachtig dat je op Boomfeestdag je maidenspeech houdt. Hartstikke goed, een mooie timing. Dan kijk ik even rond, want er zijn ook nog een amendement en een motie aangekondigd. Waarschijnlijk wil iemand van de indienende partijen daar ook wel het woord over voeren. D66, gaat uw gang.

00:40:17

De heer Rustebiel (D66): Dank u wel, voorzitter. Dank ook aan de heer Hekkema voor uw prachtige maidenspeech. Wat een mooi perspectief schetst u voor Meerstad. Als je dat zo hoort, wat is het dan toch ook bijzonder om als gemeenteraadslid steeds aan de voorkant te staan van dit soort prachtige ontwikkelingen. Ik denk ook dat we in de raadscommissie een hele mooie bespreking hebben gehad, waarbij iedere fractie de wensen voor Meerstad op tafel heeft gelegd. D66 wil daarbij een pleidooi voor onder andere meer ondernemerschap en ruimte voor sport. We hadden ook een heel intens debat over sociale huur versus duurdere kavels. De praktijk leert ons helaas dat hoe meer sociale huur we zien, hoe vaker dat ook gecompenseerd wordt met die duurdere kavels. Gelukkig hebben de regering en de gemeenteraad het college wat instrumenten in handen gegeven om te voorkomen dat we

die trend voortzetten. Dat bouwen aan sociale huur niet ook bouwen aan tweedeling is, maar dat je ook echt beide segmenten gaat ontwikkelen.

00:41:05

De heer Rustebiel (D66): Het initiatiefvoorstel van onder meer de heer Bushoff draagt daar hopelijk ook aan bij. Dat is echter een hele belangrijke opgave die ook heel veel geld gaat kosten. Ik denk dat de ambities die hier gedebatteerd zijn in de raadscommissie een grote aanslag gaan plegen op de grondexploitatie. Dat mag, daar zijn grondexploitaties ook voor, maar wij zijn een beetje bang dat de sportvoorzieningen ondersneeuwen in al het geweld van alles en nog wat, wat wij als raad willen met Meerstad. Dat is ook ingegeven door het feit dat sportvoorzieningen genoemd staan in de prachtige Agenda Meerstad, maar een sportpark niet expliciet. Sterker nog, het college schrijft dat het kiest voor de uitbreiding van bestaande voorzieningen. Wij vinden, net zoals Dorpsbelangen Meerstad alsook de Meerdorpen, dat er in Meerstad wel een volwaardig sportpark zou moeten komen. U kent onze fractie natuurlijk als partij die opkomt voor sport in openbare ruimte. Een skills park komt daar en je kunt er prachtig hardlopen, zwemmen en allerlei watersporten doen. Hier echter past het ons nu om juist ook een stap te zetten voor de verenigingssport, omdat we die krapte hebben in de zalen en op die velden. Laten we nu niet aan de voorkant al zeggen, een sportpark past daar niet. Vooral als gemeenteraad een pleidooi omarmen waarbij we zeggen, we gaan wel aan de slag met zo een sportpark daar. Ik denk dat het heel erg logisch is, want er gaan straks 8.000 mensen wonen. De reacties te horen in de raadscommissie alsook van Meerdorpen en Dorpsbelangen ga ik ervan uit dat de meerderheid van deze raad en hopelijk ook het college wel uit de voeten kan met het pleidooi, wat wij hier houden. Zoals gezegd, niet alles kan met de middelen die wij hebben, maar D66 wil sport wel echt een hoge prioriteit geven. Wij hebben veel reacties gekregen op ons pleidooi voor een sportpark. Ik hoop dat we de deur open gaan zetten voor een sportpark op Meerstad, want dat hoort er wat onze fractie betreft thuis. Dank u wel.

00:42:55

Voorzitter: U heeft een vraag van GroenLinks.

00:42:59

De heer Sietsma (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik wil D66 voorhouden, dat er op het kaartje – hoe vaag het ook is – op diverse plekken sportvelden en plaatsen om te sporten staan ingetekend. De invulling volgt natuurlijk nog. Dat kaartje heeft een mooie spreiding, waardoor mensen direct bij hun woonplek een sportvoorziening hebben, zodat kinderen bijvoorbeeld zelf op de fiets naar het sporten kunnen in plaats van gebracht worden met de auto. Staat niet op gespannen voet met een centrale voorziening in een sportpark?

00:43:32

De heer Rustebiel (D66): De situatie is nu, ik heb vandaag ook weer wat appjes gekregen, dat inwoners van Meerstad juist vaak met de auto naar bijvoorbeeld Lewenborg moeten, naar Engelbert of zelfs naar Haren om die sport te beoefenen. Ik zie een kaartje met een sportvoorzieningen ingetekend. Dat kan ook een beweegtuintje of een trapveldje zijn. Ik ben voor trapvelden en ik ben voor beweegtuinten, maar juist ook omdat je die sociale cohesie in zo een wijk wil hebben en de mobiliteit ook een beetje wil beperken, heb je ook een traditioneel sportpark nodig in die wijk. Wat voor soort sportvoorzieningen en waar het

moet komen, laat dat ook onderdeel van overleg zijn met de bewoners. Zij hebben er goede ideeën over. Ik denk dat wij het wel eens kunnen zijn.

00:44:15

Voorzitter: Dank u zeer. Ik kijk eerst even naar de andere indieners van het amendement of men in aansluiting op de woordvoering nog het woord wenst. Bij de VVD is dat het geval.

00:44:27

De heer Heiner (VVD): Wij sluiten ons aan bij D66 op het gebied van sport. Sport is ontzettend belangrijk en het levert ook zeker wat op het gebied van bijvoorbeeld healthy aging. Uiteindelijk, als mensen sporten en vitaal zijn, zal dat ook minder geld kost in de toekomst. Dat wilde ik nog even aanvullen.

00:44:45

Voorzitter: Dank u zeer. Nog anderen van de indienende partijen? Nee, dan kijk ik even naar andere fracties of men nog woordvoering wenst? Er is ook nog een motie, dus die kan ook gelijk worden meegenomen. Meneer Heiner.

00:45:04

De heer Heiner (VVD): Dan lijkt het me goed om gelijk ook de toelichting op onze motie te geven. Wij vinden het belangrijk dat er gebouwd wordt in Meerstad en dat de ambitie ook hoog ligt. Dat de ambitie niet bijgesteld wordt naar beneden, maar juist naar boven, omdat we echt een hele grote woningnood hebben. Vandaar dat wij voorstellen om de ambitie om 10.000 woningen te zetten.

00:45:29

Voorzitter: Dank u zeer. Zijn er nog andere fracties op het onderwerp, amendement of motie? Gaat uw gang, Partij voor de Dieren.

00:45:37

De heer Hekkema (Partij voor de Dieren): Ik zou er nog graag een vraag willen stellen aan de VVD, als u dat toestaat, voorzitter. De VVD heeft ook in het wensbeeld, dat tot stand is gekomen op basis van superveel gesprekken met allerlei organisaties en heel veel inwoners, gelezen dat juist die bandbreedte van het aantal woningen naar beneden is bijgesteld, omdat we ook andere opgaven hebben op het gebied van waterberging, natuurontwikkeling en ook het versterken van die biodiversiteit in het gebied. Als u het heeft over 10.000 woningen, dan komt bij mij een beetje de vraag naar voren: hoe wilt u dat dan realiseren? Ik heb u namelijk ook nog nooit horen pleiten voor verdichting van bestaande gebieden of kleiner bouwen. U heeft het ook vaak over grotere woningen. Hoe rijmt u dat met elkaar?

00:46:25

De heer Heiner (VVD): Volgens ons sluit het één het ander zeker niet uit, dus wonen hoeft niet altijd ten koste gaan van biodiversiteit. Daarnaast is het gedeelte sociale woningbouw naar boven bijgesteld. Die woningen zijn over het algemeen kleiner dan de grote woningen die nu veel gebouwd wordt op Meerstad, dus op die manier denken wij dat er voldoende ruimte is voor die 10.000 woningen.

00:46:51

De heer Hekkema (Partij voor de Dieren): Dank u, voorzitter. Zou u dan bij de verdere uitwerking er ook voor pleiten om dus in die drie kerngebieden die straks worden bebouwd

te verdichten? Is uw voorstel om daar dan in die bandbreedte te kijken of daar kan worden verdicht of in het bestaande Meerstad? Dat heb ik namelijk nog niet helemaal helder.

00:47:12

De heer Heiner (VVD): Dit is natuurlijk een ambitie. Dit is een agenda om te kijken waar wil je uiteindelijk heen gaan. Hoe dat precies moet gebeuren, daar gaan we later over praten. Dit zou wel één van de oplossingen kunnen zijn. Volgens mij hebben we daar ambtenaren voor die heel goed kijken naar wat nu het beste past.

00:47:33

Voorzitter: Zijn er vanuit de raad nog andere woordmeldingen op dit agendapunt? GroenLinks.

00:47:39

De heer Sietsma (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Even een korte reactie op de motie en het amendement alleen, want we hebben in de sessie al een goede gedachtewisseling gehad en daar heeft de wethouder ook enkele toezeggingen gedaan waar we blij mee zijn. Wat ons betreft, wij zijn niet per se tegen zo een sportpark. Dat is de kwestie ook niet, maar de bereikbaarheid van sportvoorzieningen voor met name kinderen op de fiets weegt voor ons wel heel zwaar. Wij horen graag even wat de wethouder daarover te melden heeft en hoe hij die afweging denkt te kunnen maken. Daar hangt vanaf wat wij gaan doen met het amendement. Wat betreft de motie. Die 10.000 woningen was een oud getal. Toen hadden we Meerstad-Noord nog, Lageland. Toen was het gebied veel groter. Ik heb de wethouder horen zeggen dat er ruimte genoeg is om aan de woningbehoefte tegemoet te komen. Volgens mij is het echte probleem, dat we niet snel genoeg kunnen bouwen. De ambtelijke capaciteit daarvoor ophogen, is al een keer eerder besproken, gaat niet echt helpen, want de bouwwereld heeft ook zijn beperkingen. Als de VVD-fractie daar wat aan wil doen, dan moeten ze misschien eens kijken in het maatschappelijk middenveld of er niet meer bouwbedrijven kunnen komen of zo. Dat lijkt me veel productiever dan nu een leeg getal noemen van 10.000 woningen. Tot slot, voorzitter, ik wil de heer Hekkema heel graag bedanken voor zijn mooie maidenspeech. Hij heeft groot gelijk, wij gebruiken allemaal onze jeugd als referentiepunt. Mijn referentiepunt is de zwanebloem en die is inmiddels bijna verdwenen uit ons landschap. Dank u wel.

00:49:28

Voorzitter: Dat is wel heel jammer, want dat is een hele mooie bloem. Het lijkt wel een hele biologieles langzamerhand. Het volgende boekje, wat we gaan uitdelen. Ik kijk even rond of er nog andere woordmeldingen zijn. SP.

00:49:48

De heer Dijk (SP): Voorzitter, kort. Volgens mij hebben we het in de commissie al uitgebreid over dit wensbeeld en de toekomst voor Meerstad gehad. Vanuit mijn fractie een beetje een andere benadering. Ik kan hier een wensenlijstje neerleggen met heel veel dingen die ik nog meer of beter zou willen bij Meerstad. Het is een plan uit 2005 en we zitten in 2022 en het wordt echt tijd dat we gaan bouwen in Meerstad en meer dan we de afgelopen jaren hebben gedaan. Ik snap de motie van de VVD best, maar krijg ik een beetje het gevoel, laten we eerst die 8.000 doen en dan tien en misschien twaalf, als er nog ruimte voor is. Ik zou vooral het college willen meegeven, laten we proberen om hier zo veel mogelijk tempo te

gaan maken. Het onderdeel uit de motie van de VVD dat er woningnood is, dat klopt als een bus. Het punt van D66 over het sportpark snap ik ook wel, maar de heer Sietsma stelde volgens mij terecht de vraag over dat het nu verdeeld is over verschillende plekken. Dan twijfelt mijn fractie aan één sportpark in Meerstad en die twijfel zorgt ervoor dat we hier niet voor gaan stemmen. Ik zou nogmaals het college willen meegeven, laten we zo snel mogelijk gaan bouwen, want er is behoefte aan woningen.

00:51:03

Voorzitter: Anderen nog? Partij voor het Noorden. We hadden u op het lijstje staan van het gaat niet meer lukken, maar ik heb begrepen dat het wel is gelukt. Dat geldt ook voor de heer Ram. U wordt dus alsnog genoteerd als aanwezig. Welkom.

00:51:18

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Dank u wel, voorzitter. De Provinciale Staten kunnen geen genoeg krijgen van vergaderen. Wij kunnen het idee van D66 om sportvoorziening te realiseren volledig omarmen. Er moet nu echt wat gebeuren. De motie van de VVD over 10.000 woningen. Wij hopen dat, gezien de huidige woningmarkt en de verduurzaming en de stijgende hypotheekrente, we komende jaren überhaupt op die tweehonderd woningen blijven zitten. Natuurlijk hopen we op meer, maar dat zal nog heel, heel spannend worden, voorzitter. We vinden die motie dus iets te ver gaan en we blijven nuchter wat dat betreft.

00:52:06

Voorzitter: De heer De Haan, CDA.

00:52:08

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, ik neem het even over van mijn collega die nogal aan het hoesten is. Als ik het dan over planten heb, zie ik hier dat de koningskaars een plant is die heel erg helpt tegen hoesten. Dan kies ik die nu als mijn favoriete bloem uit voor vandaag. Voorzitter, dan over Meerstad. Ga me er niet te veel moeilijke vragen over stellen, maar het mag natuurlijk altijd. Er zijn een hoop zinnige dingen gezegd over de toekomst van Meerstad, vooral ook in de voorgaande sessie hierover. Het CDA is blij dat participatie en het behoud van de karakteristieke lintdorpen zo voorop hebben gestaan. Nu is het zaak om ervoor te zorgen dat Meerstad echt een wijk, een gemeenschap, wordt. Dat gaat om meer dan alleen een verzameling aan huizen. Hiervoor zijn voorzieningen nodig; winkels, sportclub en een dorps huis. Zo kunnen elkaar mensen elkaar ontmoeten, spreken, met elkaar sporten en ga zo maar door. We hebben ons in de sessie natuurlijk uitgelaten over het belang van sportvoorzieningen – we hadden het zelf kunnen schrijven – en dat we het belangrijk vinden dat we niet wachten tot we geen capaciteit meer hebben. We dienen daarom het amendement van D66 mede in. Voorzitter, ten slotte zou ik nog even stil willen staan bij het belang van seniorenwoningen en de wens die daarvoor bestaat bij de bewoners van de Meerdorpen; ouderen die graag in hun eigen dorp willen blijven wonen, maar wel wat kleiner zouden willen wonen. Wat het CDA betreft, moeten we daar echt gehoor aan gaan geven met seniorenwoningen, bijzondere woonvormen en woonzorgcombinaties. Daar wil ik het voor nu bij laten.

00:53:35

De heer De Haan (CDA): Het is toch altijd anders, als je een verhaal van iemand anders aan het voorlezen bent.

00:53:39

Voorzitter: Ik wilde net zeggen, u citeert best lekker uit andermans werk. Ik zat nog te wachten op de toevoeging 'overigens ben ik van mening dat'. Dat is bij u nooit een punt, dus dat komt straks in de loop van de vergadering. Ik kijk naar 100 %.

00:53:54

De heer Moerkerk (Stadspartij 100 % voor Groningen): Dank u wel, voorzitter, ik heb mijn biologieboek niet bij me, dus ik heb nog geen plant in beeld. Dat houdt u tegoed. Wij zijn mede-indiener van de motie over 10.000 woningen bouwen. Dat doen we, omdat we graag de ambitie vast willen houden om veel en snel te bouwen. Daarmee sluit ik me aan bij wat de SP net voor mij zei, hopelijk komt het snel op gang en misschien zelfs wel meer dan 10.000. We doen het ook omdat, om die 10.000 toch te kunnen bouwen, gedwongen wordt om anders te gaan bouwen. Misschien moet niet alles grondgebonden gebouwd worden, maar moet er meer in appartementenvorm gebouwd worden. We zouden graag zien dat er meer een centrumfunctie ontstaat in Meerstad, omdat dan ook wat makkelijker de gewenste voorzieningen en ondernemingen als kapper, bakker op de hoek zullen gaan ontstaan. Dat is één van de redenen dat we denken, het mag nog wel eventjes wat moeilijk zijn om toch dit te gaan realiseren. Laten we niet te snel de ambitie loslaten. Daarom dienen we deze motie in. Dank u wel.

00:54:52

Voorzitter: Dank u zeer. U heeft een vraag van GroenLinks.

00:54:56

De heer Sietsma (GroenLinks): Toch even een vraag, want hij verbaast me wat. We hebben in de sessie vrij uitgebreid stilgestaan bij de redenering van het college, die we ook van harte steunen, om juist af te zien van een centrumfunctie, omdat dat heel veel verkeer veroorzaakt en mensen ver van voorzieningen laat wonen. Nu gaan we dus in drie clusters bouwen, met elk hun eigen voorzieningen. Bent u het niet met die visie eens dan?

00:55:22

De heer Moerkerk (Stadspartij 100 % voor Groningen): Wat we nu zien is dat iemand Meerstad uit moet, als hij zijn haar wil laten knippen. Daar zouden we vanaf willen. We willen graag dat er een commercieel punt ontstaat in de wijk, waar ondernemers zich kunnen vestigen. Waar het ook loont, omdat de dichtheid van bewoning voldoende is en waar het openbaar vervoer goed landt en vertrekt.

00:55:46

Voorzitter: Dat was het vanuit de raad? Nee, Student en Stad.

00:55:50

De heer Bosch (Student en Stad): Dank u wel, voorzitter. Student en Stad vindt dat er een mooie agenda voor de toekomst van Meerstad ligt. Verder zal ik mijn inbreng van de meningsvormende sessie niet overdoen. Ik ga even kort in op het amendement en de motie. Het amendement over de sportvoorziening. Wij lezen in het collegestuk dat er op dit

moment voorkeur wordt gegeven aan bestaande locaties boven nieuwe locaties. We vinden dat ook wel wat prematuur. Daarom zijn wij heel erg benieuwd naar reactie van de wethouder en denken we: laten we echt met een open blik kijken welke sportvoorzieningen binnen Meerstad het gebied naar een mooie toekomst kunnen brengen. Over het tempo van woningen. Wat ons betreft moet er heel veel tempo bij komen en moeten er heel veel woningen bijkomen, maar er moet ook ruimte voor natuur blijven. Wanneer dat mogelijk is, kunnen we best mee met deze motie, maar we verwachten dat er keuzen gemaakt moeten worden en dan zullen wij in dit geval voor belangrijke natuur kiezen.

00:56:57

Voorzitter: Dan ga ik over naar het college voor preadvies op het amendement en de motie. Het college.

00:57:06

De heer Van Niejenhuis: Dank u wel, voorzitter. Inderdaad, allereerst even over het amendement. Wij begrijpen het punt wat D66 maakt en het belang dat zij hecht aan de sportvoorzieningen. Het college is van mening dat het wel heel goed tot uitdrukking is gekomen in het proces en ook in de stukken die de raad heeft ontvangen. Ik begrijp ook dat de heer Rustebiel de concurrentie benoemd tussen enerzijds sportvoorzieningen en misschien ook wel andere wensen van de raad, zoals betaalbare woningen. Het zijn allemaal dingen die geld kosten en weinig geld opleveren. Het college is echter van mening dat het niet het één of het ander is en dat het ondenkbaar is dat we daar nu nog duizenden woningen gaan bouwen zonder ook een heel stevig sportpark aan te leggen en uiteraard ook andere sportvoorzieningen op andere plekken in Meerstad. Wat ons betreft is het én én en niet of of. Wij zullen de betaalbare woningen, de sportvoorzieningen, groen, water en alle elementen in een aantal scenario's uitwerken en aan deze raad voorleggen.

00:58:06

De heer Van Niejenhuis: Nogmaals, het is wat ons betreft ondenkbaar dat er geen grote sportvoorzieningen en ook allerlei andere sportvoorzieningen zullen zijn. Wat ons betreft zit dat erin, maar uiteindelijk is het uiteraard aan uw raad om de scenario's, de grondexploitatie en de stedenbouwkundige kaders vast te stellen. We zullen hier echt nog een aantal keren met elkaar over gaan spreken. U zult iedere keer in staat worden gesteld om die afweging goed te maken. Wat ons betreft zit het erin, dus is dit amendement niet per se nodig om aan te nemen en krijgt het een plaats in de plannen.

00:58:43

De heer Van Niejenhuis: Ten aanzien van het punt wat de heer Sietsma maakte over de veilige bereikbaarheid per fiets van deze voorzieningen. Dat is de basis, dus dat is het idee van waaruit we alles in Meerstad zullen ontwerpen. Het gaat erom dat de dingen die we nu in Meerstad doen, goed te voet en per fiets bereikbaar zijn. Goed en veilig is de basis. Voorzieningen zullen uiteindelijk ook met een auto bereikbaar zijn, maar dat is meer vanuit het idee, dat als het moet dan kan dat. De intuïtieve gedachte van iedereen in Meerstad zou moeten zijn, dat je daar op de fiets het snelst en het veiligst komt en dat je de auto liever niet daarvoor uit de schuur rijdt.

00:59:24

De heer Van Niejenhuis: Dan over de motie van de VVD. Ik denk dat er een beetje verwarring

over aantallen is. Dat kan ik me ook wel voorstellen, want we werken inderdaad al twintig jaar aan het plan en er zijn verschillende aantallen gepasseerd in deze vergadering. Op dit moment werken wij in de grondexploitatie met 8.000 woningen. Dat is in het verleden, rond 2005, wel meer geweest, maar nu werken we met ongeveer 8.000 als uitgangspunt. In de Agenda van de Toekomst verkennen we verschillende scenario's, waarbij het ook zeer waarschijnlijk is dat we iets hoger dan 8.000 uitkomen. Ook daarin zit een bepaalde bandbreedte en ook daarin zal de raad nog in een aantal stappen meegenomen worden en kunnen daar keuzen in gemaakt worden. Ik denk dat het ook samenhangt met de overige wensen die de raad heeft, want het zijn allemaal dingen die betaald moeten worden. Voeg je een beetje meer woningen toe, dan levert dat ook weer ruimte op om daarvan andere dingen te doen, omdat doorgaans onder woningen opbrengsten zitten. Dat is de bandbreedte die we in een aantal scenario's aan de raad gaan voorleggen en het zullen er zeer waarschijnlijk meer dan 9.000 worden. Ik sluit me bij de oproep van de raad aan, dat we snel door moeten en volgende stappen moeten zetten.

01:00:32

De heer Van Niejenhuis: Voorzitter, als ik mag dan nog heel kort even richting de heer Hekkema. Hij heeft me er nu niet expliciet om gevraagd, maar ook omdat het zijn maidenspeech is geweest, zou ik willen zeggen dat we heel erg snel aan de slag gaan met het aanleggen van groen in Meerstad. We weten, als we nu stekjes of jonge bomen gaan planten, dat het over een paar jaar wat tot wasdom komt. Die groengebieden zijn ingetekend in het wensbeeld en we willen dat vroegtijdig gaan aanleggen. We denken dat het niet alleen goed is voor de planten, dieren en voor de mensen, maar ook voor onze eigen begroting, want dat ziet er straks heel aantrekkelijk uit en dat maakt Meerstad nog beter verkoopbaar. We gaan nu al concreet aan de slag met het uitwerken van de Harksteder Broeklanden en ook de zone langs het Eemskanaal en daarin is het burgerinitiatief van het Meerbos meegenomen.

01:01:25

Voorzitter: Een veld vol pinksterbloemen en ooievaars. Dan gaan we kijken. Meneer Rustebiel.

01:01:35

De heer Rustebiel (D66): De wethouder doet hier een enorm stevige toezegging die ik ook eerdere wethouders niet heb horen zeggen. Namelijk, er komt een heel stevig sportpark in Meerstad. In het stuk wordt gesproken over her en der sportvoorzieningen en uitbreiding van bestaande sportparken. Het was niet helder genoeg voor mijn fractie, voor een deel van de raad, voor Dorpsbelangen en voor de Meerdorpen, dat u wel dergelijk van plan bent om een stevig sportpark aan te leggen. Ik ben er erg blij mee. Ik stel mezelf nu de vraag van: moeten we dit voorstel ook aanpassen door het amendement in te dienen? Of gaat u met dat stevige sportpark aan de slag en kunnen we daar genoeg mee nemen? Dat is ook even een vraag die ik aan mijn mede-indieners wil stellen door ze even kort aan te kijken, want ik ben wel heel blij met dit stevige signaal wat ik nog niet eerder heb gehoord.

01:02:21

Voorzitter: De wethouder wil graag nog even reageren op uw stevige uitspraak.

01:02:41

De heer Van Niejenhuis: Dank u. Ik ben iets vergeten te zeggen. Ik denk dat ik ook wel een beetje begrijp waar mogelijk de verwarring vandaan komt. De gemeente heeft in dit stuk twee dingen opgeschreven. Enerzijds het kan niet zo zijn dat bestaande voorzieningen geen impuls krijgen en dat we in Meerstad zelf een hele mooie voorziening aanleggen. Ook de sportvoorzieningen in Engelbert verdienen een upgrade, zodat de mensen daar kunnen blijven sporten bij de club waar ze dat graag doen. Daarnaast willen we dat sportpark aanleggen in zeer waarschijnlijk de Eemskanaalzone, dus het is én én. We doen dat heel bewust om niet de bestaande voorzieningen te ondergraven en hun ook een stevige impuls te geven. Het is ook heel duidelijk in de gesprekken tot uitdrukking gekomen dat men daar behoefte aan heeft. We weten ook dat het volkomen ontoereikend is voor wat we daar allemaal nog aan mensen gaan huisvesten, dus het is voor de toekomst zeker allebei.

01:03:34

Voorzitter: Meneer Rustebiel.

01:03:35

De heer Rustebiel (D66): Het is hartstikke mooi dat er een sportpark in Meerstad komt. Ik weet niet of de Eemskanaalzone de beste plek is, maar daar komt een voorstel en een debat over tegen die tijd, stel ik me zo voor. Ik ben een content raadslid.

01:03:48

Voorzitter: Daar was de hele inrichting van deze vergadering op 'gepinpoint'. Mag ik dan concluderen dat u het amendement niet meer in stemming hoeft te brengen? Ja, dan is dat geen onderdeel van de beraadslaging en zijn we bij de motie. Moet die nog in stemming worden gebracht, meneer Heiner?

01:04:10

De heer Heiner (VVD): Ik wil de wethouder in ieder geval bedanken voor zijn reactie. Wij schrokken ervan dat de ambitie naar beneden is bijgesteld, omdat ook al breed is aangegeven dat er echt hele grote woningnood is en dat we daarmee aan de slag moeten. We zijn heel blij dat de wethouder ook aangeeft, dat we daarmee aan de slag gaan en dat het aantal waarschijnlijk meer dan 8.000 wordt. Het lijkt ons goed om de motie dan ook niet in stemming te brengen.

01:04:33

Voorzitter: De motie is geen onderdeel van de beraadslaging. Mag ik concluderen dat we dan over kunnen gaan tot stemming over het voorstel? Dan sluit ik de beraadslaging en ga ik over tot stemming. Ik open de stemming.

01:05:30

Voorzitter: Ik sluit de stemming. Er zijn 42 stemmen uitgebracht en dat betekent dat de raad voor dit wensbeeld is.

b. Gezondheidsbeleid Gezond Leven in 050

- *M03: Aanpak mentaal welzijn versterken met jongeren en jongvolwassenen*
- *M04: De Boterhammenbar, voor elk wat wils*
- *M05: Young, Wild, and Smoke-Free*
- *M06: Beperk het aantal fastfoodwinkels*
- *M07: Snus geen voet aan de grond in Groningen*

01:05:38

Voorzitter: Dan zijn we bij het 'Gezondheidsbeleid Gezond Leven in 050'. Daar is een aantal moties op ingediend, dus ik kijk even rond wie daar als eerste het woord over wenst. Mevrouw Menger.

01:05:59

Mevrouw Menger (Stadspartij 100% voor Groningen): Dank u wel, voorzitter. Gezondheid in de gemeente Groningen. Een toegankelijke gezondheidszorg is essentieel. Een betaalbare zorgverzekering is essentieel. Een goede gezondheid is van onschatbare waarde. Deze thema's zijn voor dit college belangrijk. Een goede zorg hangt samen met welzijn en welbevinden en vice versa. Hier moet voldoende budget beschikbaar voor zijn en slim investeren is essentieel. De zorgkosten lopen op en wat een serieuze zorgelijke constatering is, is dat er mensen zijn die zich gedwongen voelen om hun zorgverzekering op te zeggen. Mensen die zorg gaan mijden, omdat ze geen zorgverzekering meer hebben. De actuele maatschappelijke ontwikkelingen vragen om een intensivering van bestaand beleid en een bredere aanpak om problemen het hoofd te bieden. Een aanpak die zich niet uitsluitend moeten richten op de aandachtswijken, daar is men immers al op gefocust, maar wat mijn fractie betreft, alle wijken. Armoede, schulden en huiselijk geweld, voorzitter, dit komt in alle lagen van de samenleving voor en dus in alle wijken en dorpen. Ik pak er even één specifiek uit. We zien een toename van het aantal mensen die niet meer zelf voor maaltijden kunnen zorgen. Laat dit even indalen bij ons allemaal. Niet meer drie maaltijden op een dag op tafel kunnen krijgen, niet meer hun kinderen en of zichzelf fatsoenlijk kunnen voeden. Het Rode Kruis is nu gestart, in ons rijke land, om tassen met voedsel uit te delen, omdat de reguliere voedselbanken door de grote toestroom mensen niet meer kunnen voorzien van voedsel. Schrijnende situaties doen zich voor. Een goede gezondheid heeft een direct en indirect effect op het welzijn en welbevinden. Nu investeren in goede gezondheid van alle inwoners levert rendement op langere termijn. Investeren en intensiveren is niet uitsluitend in financiële zin, maar juist ook door middel van educatie, voorlichting en informeren. Voor alles geldt: voorkomen is beter dan genezen voor wat echt van waarde is. Dank u wel, voorzitter.

01:08:33

Voorzitter: Dank u zeer. Andere fracties? D66.

01:08:37

Mevrouw Gietema (D66): Dank, voorzitter. Allereerst complimenten voor het nieuwe gezondheidsbeleid. Het laat duidelijk zien dat we afgelopen jaren goed hebben gewerkt aan een sterke basis. Het is ook heel duidelijk dat het verweven is met het fysiek sociaal en medisch domein. We zijn heel blij om te zien dat het college deze lijn doorzet en ook inzet op nieuwe ontwikkelingen, zoals mentale gezondheid van jongeren. Verder zien we dat de

Werkgroep Toegankelijkheid goed betrokken is. We hopen ook vanuit deze wisselwerking dat de toegankelijkheid van de dienstverlening wordt vergroot. De constatering van de werkgroep dat bestaanszekerheid invloed heeft op gezondheid, maar dat het ook wederkerig is, zijn wij het volledig mee eens. We hopen dat het college dat ook in het oog houdt, dat ook gezondheidsproblemen of bepaalde beperkingen invloed hebben op juist bestaanszekerheid.

01:09:34

Mevrouw Gietema (D66): Voorzitter, dit laatste punt, wat ik noemde over mentaal welzijn van jongeren baart ons serieuze zorgen. Eén op de drie jongeren heeft last van psychische klachten, stress, eenzaamheid of suïcidale gedachten. Heel terecht dat het college daarom ook aanvullend op dit plan komt met een preventieplan 'Mentaal welzijn jongeren' en dat in dit plan ook die samenwerking met die partners in de fysieke sociale en medische termijn betrokken wordt. We dienen de motie 'Aanpak mentaal welzijn versterken met jongeren en jongvolwassenen' in, omdat wat ons betreft de structuur waar nu op gebouwd wordt nog niet helemaal compleet is. We zien juist dat onderwijsinstellingen, studieverenigingen en studentenvereniging een groot deel – niet alle jongeren uiteraard – van de jongeren bereiken. Met deze motie willen we ook aangeven, betrek deze logische partners. Ze zijn bekend en dichtbij en daardoor kunnen zij laagdrempelig ons ook helpen. Uit verschillende gesprekken met verenigingen blijkt dat dit thema ook bij hen hoog op de agenda staat, dat er ambities zijn om dit te professionaliseren en dat ze ook graag met de gemeente aan de slag gaan en meedenken over zowel de planvorming als de uitvoering. Terugkomend op wat ik eerder zei, uiteraard willen we deze structuur toevoegen, maar we willen ook aandacht vragen voor de jongeren die niet naar school gaan, niet studeren of niet werken, om ook te kijken of zij wel gedekt worden met bepaalde partijen waar zij mee in aanraking komen.

01:11:08

Voorzitter: U heeft nog een vraag van de SP.

01:11:11

De heer Koks (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik heb zelfs twee vragen. Het gaat met name over die motie. In de eerste plaats staat er boven die motie in de titel 'voor jeugd en jongeren die in stressvolle situaties zitten'. Als je echter verder naar de uitwerking kijkt, gaat het alleen over studenten. Het gaat over de onderwijsinstellingen, terwijl mbo'ers en werkende jongeren in vergelijkbare omstandigheden kunnen verkeren. Mijn eerste vraag is of ik dat breder moet zien? Op de tweede hebben onderwijsinstellingen zelf ook zorgvoorzieningen voor hun studenten. Ook ziektekostenverzekeringen spelen een rol in het bestrijden van stress als jongeren daar last van hebben. Vindt u niet dat de verantwoordelijkheid voor de mentale omstandigheden van studenten in eerste instantie bij onderwijsinstellingen en de ziektekostenverzekeringen thuishoren? Mogelijk voor de gemeente een aanvullende rol, maar dat het accent met name zou moeten liggen bij de onderwijsinstellingen en de zorgverzekeringen?

01:12:19

Mevrouw Gietema (D66): Om te beginnen bij het eerste punt. We zijn ons ervan bewust dat het in de motie vooral de structuren betreft die rondom studenten staan. Studieverenigingen en studentenverenigingen worden expliciet genoemd. Wat al heel

duidelijk in de aanpak naar voren komt in het beleidsplan wat nu voorligt, maar wat ik ook begrepen van de ambtenaren die nu werken aan het preventieplan, is dat heel veel andere organisaties al actief betrokken worden; de WIJ-teams, buurthuizen GGZ-instellingen, Jimmy's en tal van andere organisaties. Dit is wat ons betreft juist een missend stukje in het pallet wat het kan verrijken. Ik ben het helemaal met u eens dat het lijkt dat het heel erg gericht is op studenten. Volgens mij is dat ook juist de meerwaarde van deze motie, omdat de rest al wel heel goed betrokken is en dat we het hiermee nog beter kunnen doen. Wat betreft het tweede over de ziektekosten. Volgens mij hebben we dat in het noodpakket helemaal verhoogd. Ik heb geen zicht op in hoeverre daar jongeren onder vallen, dus ik zou wel iets meer willen. Ik heb uw vraag niet helemaal goed genoteerd en begrepen, dus wellicht kunt u deze kort herhalen.

01:13:34

De heer Koks (SP): Studenten zitten op universiteiten en hogescholen. Die hebben zelf ook zorgafdelingen voor hun studenten. Van ziektekostenverzekeringen, zoals iedereen die heeft, kun je ook psychische ondersteuning krijgen. Ligt voor de studenten niet de bal in eerste instantie bij de onderwijsinstellingen en bij de ziektekostenverzekeringen?

01:13:56

Mevrouw Gietema (D66): Ja, ik denk dat het juist interessant is om met de onderwijsinstelling te kijken of die bal bij hen ligt. Wat ik in gesprekken tot dusver heb begrepen, is dat er vanuit onderwijsinstellingen en verenigingen vooral met vertrouwenspersonen wordt gewerkt. Dat er ook wel psychologen zijn, maar dat daar enorme wachtlijsten voor zijn. Dat nu het beeld is dat je een jaar moet wachten en dat juist jongeren dan daar niet aankloppen en misschien blijven aanmodderen of ermee blijven zitten. Dat is ook echt één van de redenen, waarom we de motie wel hebben ingediend vandaag.

01:14:32

Voorzitter: Mevrouw Menger had nog een kleine toevoeging op de moties, dus ik geef haar nog even de gelegenheid. Gaat uw gang.

01:14:41

Mevrouw Menger (Stadspartij 100% voor Groningen): Dank u wel, voorzitter. Ik was bij mijn woordvoering vergeten te vermelden dat wij samen met de Partij van het Noorden de motie M 04 indienen: 'Boterhammenbar, voor elk wat wils'. Dank u wel.

01:14:56

Voorzitter: Dank u zeer. Het CDA wenst woordvoering.

01:15:00

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, de helft van de volwassenen heeft matig of ernstig overgewicht. Het aantal jeugdigen dat voldoet aan de norm voor voldoende beweging is slechts 17 procent. Het drugsgebruik onder jongeren neemt toe. Er ontstaan telkens weer nieuwe ongezonde hypes, zoals vaperen en snus. De mentale gezondheid, het ging er net al even over, van jongeren is sterk afgenomen. We kunnen concluderen dat er nog voldoende uitdagingen liggen voor een gezonder Groningen. Eén van die uitdagingen ligt in het stimuleren van gezonde voeding. Het vorige college -

01:15:33

Voorzitter: U heeft eerst even een vraag van GroenLinks.

01:15:38

Mevrouw Folkerts (GroenLinks): U zegt het zelf al, er zijn steeds weer nieuwe hypes onder de jongeren, zoals vaperen en snus. Ik geloof dat u voor vaperen toen ook een aparte motie heeft ingediend en nu wilt u voor snus weer apart beleid. Zou het niet beter zijn om het te houden bij het integrale middelenbeleid dat de gemeente heeft en niet bij elke hype weer om een aparte aanpak te vragen?

01:16:04

De heer De Haan (CDA): Dank u wel, voorzitter. Volgens mij heb ik nergens gepleit voor een aparte aanpak. Als u de motie goed leest, dan vraag ik om een passende aanpak en wat mij betreft kan dat heel goed binnen een integrale visie. Er gebeurt natuurlijk van alles om te voorkomen dat jongeren gaan roken en dat ze drugs gaan gebruiken. Volgens mij past daar prima in dat we het vaperen daar inderdaad in opnemen, maar ook dat we ook daarin aandacht besteden aan snus. Kijk naar de grote steden. Ik ga er zo meteen nog wat over zeggen, maar kijk naar de grote steden -

01:16:32

Voorzitter: U krijgt eerst nog een passende vraag van GroenLinks.

01:16:38

Mevrouw Folkerts (GroenLinks): Goed dat u erkent dat er inderdaad een integrale aanpak ligt. Wat vraagt uw motie dan nog boven op de aanpak die we hebben, namelijk dat we al het middelengebruik onder jongeren proberen aan te pakken?

01:16:52

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, integraal, daar kon ik met dit gezondheidsbeleid niet echt omheen, want dat vond je op bijna elke pagina, dus dat is in ieder geval goed. Wat we met deze motie hopen te bereiken, is in ieder geval te voorkomen in plaats van te genezen. We zien namelijk dat in veel grote steden het echt een ontzettend probleem is. Daar zouden wij graag nu al actie op zien door het op te nemen in die aanpak, die er al is. Dat het ook benoemd wordt en dat er ook wat aan gedaan wordt. Wellicht is dit de reactie die de wethouder straks ook gaat geven. Ik kan het me zomaar voorstellen, maar misschien kan de wethouder nog iets meer op ingaan op hoe dit zou passen binnen het bestaande beleid.

01:17:30

De heer De Haan (CDA): Ik was gebleven bij het voorstel over de gezonde voeding. Het CDA doet vandaag samen met de Partij voor het Noorden een voorstel om het aantal fastfoodketens in onze gemeente te beperken. Een belangrijke oorzaak voor het toenemende overgewicht in onze samenleving is volgens de wetenschap de voedselomgeving. Wie een rondje door de binnenstad loopt, stuit om de zoveel meter op een winkel waar ongezond eten wordt verkocht. Het aantal fastfoodketens is de afgelopen jaren dan ook gestegen. Natuurlijk hebben mensen zelf een keuze in wat ze willen eten, maar redeneren is slechts een klein onderdeel waarom mensen beslissingen nemen. Uitgaan van een rationele keuze en zelfredzaamheid betekent uitgaan van een illusie. We moeten daarom wat doen aan het aanbod aan ongezond voedsel. Helaas kwam er landelijk geen meerderheid voor de motie van CDA-Kamerlid Anne Kuik om gemeenten meer instrumenten

te geven om het aantal fastfoodketens te beperken. Toch is het kabinet aan de slag met wetgeving. Het CDA wil dat de gemeente Groningen zich aansluit bij de lobby van de vier grote steden en aan de slag gaat met regelgeving, zodra de landelijke wetgeving van het Rijk dit mogelijk maakt. Een vraag, denk ik.

01:18:48

Voorzitter: D66.

01:18:50

Mevrouw Gietema (D66): Dank, voorzitter. De motie is heel erg gericht op fastfoodketens en het aantal beperken. Is het CDA het met ons eens dat fastfoodketens ook in sommige gevallen gezond voedsel verkopen?

01:19:08

De heer De Haan (CDA): Ja, je kan er ook wel wat gezonds vinden, maar ik denk over het algemeen --

01:19:13

De heer De Haan (CDA): Ik fietste vanochtend door de Herenstraat. Toen kwam ik volgens mij eerst Burgerme tegen, toen kwam ik MacDonald's tegen, toen kwam ik Dunkin' Donuts en vervolgens Burger King. Je kan er wel gezonde dingen vinden, maar wat mijn fractie betreft, slaat het wel wat door en is er is daar wel wat publieke regie vanuit de gemeente nodig. Een andere vraag heeft mevrouw Akkerman.

01:19:39

Voorzitter: Ik heb ook even een vraag: hoe laat was het dat u door de Herenstraat fietste?

01:19:48

De heer De Haan (CDA): Ik ben altijd vroeg, voorzitter. Ik was hier vroeg, dus het mocht volgens mij nog. Volgens mij.

01:19:56

Voorzitter: Ik weet al waar u straks naartoe loopt. Een vraag van de VVD, mevrouw Akkerman.

01:20:01

Mevrouw Akkerman (VVD): Dank u wel, voorzitter. Wij kennen het CDA als een fractie die onnodige overheidsbemoeienis zoveel mogelijk niet wil. We hebben laatst nog een hele discussie gehad over moet het nu van de overheid komen of moet het vanuit het individu komen en dan zegt het CDA: "De goede dingen komen uit de samenleving". Ik kan dat niet helemaal rijmen met dat hier dan wel regie op zou moeten. Door het voorbeeld ben ik tevens benieuwd hoeveel hamburgers de heer De Haan heeft gehad op die route die hij heeft gefietst?

01:20:27

De heer De Haan (CDA): Ik moet eerlijk bekennen, dat ik misschien ook niet het meest lichtende voorbeeld ben, maar op zich doen we ons best. De eerste vraag ging over de overheid. Het CDA zegt natuurlijk vaak, het moet van de samenleving komen. Helemaal mee eens, maar op punten waar de markt doorslaat, zoals je wellicht wel ziet bij deze fastfoodketens, dan vind ik ook dat de overheid met strenge regelgeving moet kunnen

komen. Dat vinden wij in de zorg ook bijvoorbeeld, dus dat zou hier ook prima passen. Helaas heeft uw partij samen met D66 helaas die motie van Anne Kuik niet aangenomen. Dan hadden we helemaal mooi actie kunnen ondernemen.

01:21:08

De heer De Haan (CDA): Ik ga rap door mijn tijd, dus ik ga snel door naar de rookverslavingen. Het is mooi dat Groningen in 2017 heeft uitgesproken de eerste rookvrije gemeente van Nederland te willen worden. De actie van een Rookvrije Generatie is een succes. Al veel speeltuinen, schoolpleinen en sportaccommodaties zijn inmiddels rookvrij gemaakt en ook bedrijven en organisaties dragen hierin hun steentje bij. Om echt de eerste rookvrije gemeente van Nederland te zijn is wel wat meer actie nodig. We zien namelijk dat het percentage rokers in de gemeente Groningen hoger ligt dan het landelijk gemiddelde en de laatste jaren is er ook weer een stijging te zien in het aantal rokers. Dit was ook één van de redenen voor onze motie, het werd al genoemd, om wat te doen aan het vaperen onder jongeren. Dit is ook de reden dat we vandaag samen met Student en Stad kijken hoe we in navolging van de gemeente Utrecht en Den Haag meer locaties, waar veel kinderen verblijven, rookvrij kunnen maken. Het betekent wellicht ook, zeg ik tegen sommige raadsleden – nee – dat we zelf het goede voorbeeld geven. Nu wethouder Van Keulen al een aantal jaren van het politieke toneel is verdwenen, vraag ik mij af: wanneer worden de trappen van het stadhuis rookvrij?

01:22:22

De heer De Haan (CDA): Eén van de nieuwe trends die schadelijk is voor de gezondheid en ook al eerder genoemd, is snus. Het zijn nicotinezakjes die de laatste jaren steeds populairder worden onder jongeren. Vaak zijn de jongeren niet bekend met de schadelijke effecten. We zien door heel het land basisscholen, waar kinderen met gratis snus geronseld worden voor het criminele circuit. We willen dit graag in Groningen voorkomen. Daarom vragen wij het college om nu in actie te komen en om met een aanpak te komen, zodat onze Groningse jeugd beschermd wordt tegen de schadelijke en verslavende effecten van snus. Wat ons betreft zou dit prima integraal binnen de huidige voorlichting tegen roken en drugs kunnen. Tenslotte – en dan ben ik ook klaar – nog wat over het landelijke nieuws van gisteren, het verbod op lachgas. In 2019 pleitten we in deze raad al voor dit verbod en het is mooi dat het na al die jaren nu geregeld is. Het zal leiden tot minder schade voor de gezondheid, het milieu en het voorkomt veel verkeersongelukken.

01:23:15

Voorzitter: U heeft nog een vraag van de PVV.

01:23:19

De heer Ram (PVV): Ja, ik heb toch even een vraag over de motie over de fastfoodketens. Is het CDA dan ook van plan om een andere motie in te dienen over het verbieden van pizzeria's, patatboeren, Bakker Bart en anderen? Allemaal winkels waar je toch ongezonde dingen kan kopen. Hoever wil het CDA gaan?

01:23:45

De heer Ram (PVV): Nee, voorzitter, de pizzeria's hoeven zich geen zorgen te maken. Dat zijn wij niet van plan. Wij zijn wel van plan om kritisch te kijken. U heeft misschien sinds corona ook wel gezien dat er steeds meer van dat soort fastfoodketens zich vestigen in de stad, dus

daar doelt deze motie vooral op. Kijk nu kritisch welke fastfoodwinkels hier de komende tijd zich in Groningen vestigen. Zorg ook voor beleid hiervoor en werk daarin samen met de grote vier steden die er al een lobby voor voeren. Het komt er op neer dat we willen dat onze jeugd gezond opgroeit en dan helpt het wel om wat te doen aan dat aanbod.

01:24:23

Voorzitter: Dank u zeer. De fractie van GroenLinks.

01:24:28

Mevrouw Folkerts (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. In gezondheid komt alles samen. Het kunnen kiezen voor gezond voedsel en kunnen wonen in een groene leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en met gezonde lucht. Bestaanszekerheid hebben zonder eenzaamheidsstress waardoor gezonde keuzes weer makkelijker worden en mensen ook mentaal gezond zijn. De toenemende kansongelijkheid in de samenleving zorgt dat juist de toegang tot deze fundamentele zaken niet gelijk verdeeld zijn. Één van de meest aangehaalde feitjes in deze raad is dat als je in Groningen van zuid naar noord fietst het verschil in gezonde levensjaren maar liefst vijftien jaar is. Terecht dat dit zo vaak genoemd wordt, want dat is een grof schandaal. GroenLinks is dan ook heel blij dat we met deze coalitie en ook nieuw beleid ons extra gaan richten op die achterliggende basisvoorwaarden voor gezondheid en ook kiezen voor de gebiedsgerichte aanpak, dus meer focus op de zogenaamde noordelijke wijken.

01:25:32

Mevrouw Folkerts (GroenLinks): Een andere goede ontwikkeling is de focus op de gezonde geest. Het is ook al een aantal keer genoemd. Vooral bij jongeren zien we dat stress en eenzaamheid enorm zijn. Dat is natuurlijk versterkt door corona, maar ik wil hier toch even voorhouden dat we daar ook voor die tijd al mee bezig waren. U kent allemaal nog Tessa Moorlag met haar Coalitie Y, waar we als raad met die jongerenorganisaties, onderwijsinstellingen en sportverenigingen al in gesprek waren over die zorgelijke ontwikkeling bij jongeren. Ik zie het zelf ook om me heen dat onzekerheid en prestatiedruk enorm is. Dat is een beetje de keerzijde van de meritocratische samenleving. Als succes een keuze is, dan is het ook jouw eigen schuld, als er een keer iets niet lukt. Door sociale media wordt het jou ook flink ingewreven dat het alle anderen wel lijkt te lukken. Tel daar de coronaperiode bij op, de economische onzekerheid en de verlammeende zorgen over klimaatverandering en je hebt echt een mentale gezondheids crisis. Die hebben we ook, dus heel goed dat daar apart beleid op komt. We staan ook onder de motie om daar breed over in gesprek te gaan met alle jongeren. In gezondheid komt alles samen en daarom raakt dit stuk ook aan heel veel onderliggende beleidsterreinen. De zorg is al genoemd, het onderwijs, kansrijke start en middelengebruik. Ik ga er ook nog even eentje uitlichten. Namelijk voedsel, een heel erg belangrijk onderdeel van de gezondheid. Gezonder voedsel betekent voor GroenLinks ook zeker plantaardiger voedsel. We zijn heel erg blij met de centrale plek van de eiwittransitie in deze coalitie, dus wij kunnen niet wachten op de nieuwe voedselagenda.

01:27:28

Voorzitter: Het CDA.

01:27:30

De heer De Haan (CDA): Als het over voedsel gaat, ben ik natuurlijk ook wel benieuwd wat de fractie van GroenLinks van onze motie vindt om fastfood te gaan beperken.

01:27:38

Mevrouw Folkerts (GroenLinks): Ja, ik denk dat ik de gedachte heel erg steun. Ik zag de motie voorbijkomen gisteravond vrij laat. Ik merkte ook al in het gesprek met mijn fractie en ook al hier in de raad dat hoe het precies, vallen pizzeria's daar dan niet onder en snackbars wel. Ik wacht nog even de reactie van het college af op de uitvoerbaarheid van wat dit precies behelst.

01:28:05

De heer De Haan (CDA): Wat zou wat u betreft goed zijn? Wat valt er wat u betreft onder? Zou u juist willen dat er meer snackbars komen? Wilt u dat er meer pizzeria's komen? Wilt u dat er meer McDonalds en Burger Kings komen? Wat wil GroenLinks? Dan weet ik het ook een beetje. Misschien kan ik mijn motie nog wat aanpassen, zodat deze u wat beter ligt.

01:28:23

Mevrouw Folkerts (GroenLinks): GroenLinks wil gezonder en plantaardig voedsel. Dat kan zoals gememoreerd ook in snackbars. Ik ben niet de woordvoerder ruimtelijk-economisch beleid om allerlei goede redenen, dus vandaar dat ik de discussie nog even afwacht of dit nu technisch uitvoerbaar is.

01:29:00

Voorzitter: U bent klaar met de woordvoering? De ChristenUnie.

01:29:06

De heer Rebergen (ChristenUnie): Dank u wel, voorzitter. Volgens ons ligt er een mooi gezondheidsbeleid. Het college geeft daarin aan gezondheid te zien als een integrale opgave. Dat heeft zich vertaald in vier uitdagingen: gezonde basis, gezonde omgeving, gezond gedrag en gezonde geest. Over twee daarvan willen we iets zeggen. De eerste is gezonde omgeving. Dan gaat het over de leefomgeving die de gezondheid van inwoners positief beïnvloedt. We willen daarbij het belang van groen in de omgeving benadrukken. Daarnaast willen we aandacht vragen voor een zo veel mogelijk rookvrije omgeving. In de afgelopen weken heb ik op school een lessenserie mogen houden over roken. Wat mij opviel was dat heel veel kinderen nog steeds meeroken, dus dat ze te maken hebben met roken in hun omgeving. Om die reden dienen we de motie van Student en Stad en het CDA over de rookvrije zones dan ook graag mee. Het tweede punt gaat over de gezonde geest en dat gaat over aandacht besteden aan de mentale gezondheid van onze inwoners.

01:30:08

De heer Rebergen (ChristenUnie): Dan hebben we geconstateerd dat het mentaal welbevinden van jongeren in onze gemeente onder druk staat. Veel jongeren voelen zich depressief. Ze hebben aangegeven, dat dit onder andere te maken heeft met prestatiedruk, een gevoel van eenzaamheid, keuzestress en onzekerheid over de toekomst vanwege bijvoorbeeld de overspannen woningmarkt of oplopende studieschulden. Dat is de reden dat we de motie 'Aanpak mentaal welzijn versterken met jongeren en jongvolwassenen' van D66 ook graag mede indienen. Dan nog over de integraliteit en de monitoring. In het verleden hebben we samen met andere partijen de motie 'IJslands model' ingediend en

daarover hebben we op 13 april ook met elkaar van gedachten gewisseld. Juist de integrale aanpak en de brede monitoring zijn onderdeel van die aanpak. In dit voorstel is daar ook aandacht voor. We zullen dat nauwgezet volgen en ook een plek geven in de evaluatie. Tot zover.

01:31:01

Voorzitter: De VVD.

01:31:04

Mevrouw Akkerman (VVD): Dank u wel, voorzitter. De VVD kan zich vinden in het gezondheidsbeleid, zoals het vandaag voorligt. Wij denken dat het genoeg in zich heeft om als gemeente mee aan de slag te gaan. We hadden zelf geen moties bedacht bij het onderwerp, maar zien wel moties voorbijkomen, waarvan wij een aantal zullen steunen, omdat die een goed idee en een goede aanvulling zijn. Twee zullen wij niet steunen, dat bleek denk ik ook al uit de vragen die ik gesteld heb. Dat is die over de fastfoodketens, want wij vinden echt dat mensen zelf moeten beslissen wat ze eten en dat je niet als overheid daarin moet gaan interveniëren waar een restaurant zich wel of niet zou moeten vestigen. Ook die van de snus. Het is niet zo dat wij denken dat het een goed idee is dat mensen dat gaan gebruiken, maar wij denken niet dat je voor elke ongezonde hype een motie moet gaan indienen in de gemeenteraad.

01:31:47

Voorzitter: U heeft een vraag van het CDA.

01:31:51

De heer De Haan (CDA): Nee, ik heb geen vraag meer. Het is mij toch wel duidelijk.

01:31:57

Voorzitter: Dat was het? Dan heet ik mevrouw Sloot van harte welkom. We hebben beginnen langzaam compleet te worden. Student en Stad.

01:32:08

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Dank je wel, voorzitter. Gezondheid is een breed onderwerp met vele aspecten, maar ook vele betekenissen. Uiteraard fysieke gezondheid speelt daar een ontzettend belangrijke rol in, maar Student en Stad blijft ook zeker aandacht vragen voor zowel mentale - als seksuele gezondheid van onze inwoners. Onze fractie is dan ook blij om te zien dat het college positieve gezondheid als uitgangspunt heeft genomen voor dit beleid. Het gaat namelijk niet alleen om gezond zijn, het gaat om je gezond voelen. Depressies en burn-outs zijn momenteel één van de meest voorkomende ziektes in heel Nederland. Desondanks is het een lastig thema, want het is niet tastbaar; je ziet het niet. Ik zag het ook niet bij mijn moeder. Op Koningsdag kreeg ik een belletje: "Mamma is opgenomen". Ze zat thuis, want ze was overwerkt. We dachten, een weekje rust dat doet haar goed, maar nee ... twee maanden lang heeft ze op de gesloten afdeling van de GGZ gezeten; een zware depressie en een beginnende psychose.

01:33:27

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Ik ben heel blij dat er nu zoveel aandacht is van alle fracties voor de jongeren. Ik zie het namelijk ook bij mijn vriendinnen en ook bij mijn medestudenten, maar dat is niet de enige groep. Het is een lastig thema en een snelle motie

of quick fix is er niet. Ik ben heel erg blij dat we in 2023 gaan spreken over het lokale preventieakkoord. Ik ben heel benieuwd met welke initiatieven en interventies het college gaat komen, want het is ontzettend belangrijk.

01:33:57

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Preventie is belangrijk, maar dat is ook belangrijk bij roken. Dat is belangrijk voor kinderen, maar ook belangrijk voor dieren. Dat drukte de fractievoorzitter van de Partij voor de Dieren mij op het hart, nadat hij nog een hijsje nam van zijn sigaret. We weten allemaal dat het erg schadelijk is en als je het toch doet, dan is dat prima en een persoonlijke keuze. Echter, kinderen maken deze keuze niet. We hebben uitgesproken dat we willen dat kinderen rookvrij opgroeien en dat we de eerste rookvrije stad worden van Nederland. Dat is een hele mooie ambitie, maar voor die ambitie moeten we ook echt stappen zetten. Er zijn echt al wel stappen gezet, maar nog te weinig, als je het mij vraagt. Daarom dien ik de motie 'Young, Wild and Smoke-Free' in. Nu is het zo, dat speeltuinen of sportaccommodatiebeheerders naar de gemeente kunnen stappen om een rookvrije zone aan te vragen. Dan laten we dus de verantwoordelijkheid bij hen. Laten we het omdraaien. Laten we zelf naar de speeltuinbeheerders of de sportparken gaan en er op aandringen en hen overtuigen en stimuleren om de terreinen rookvrij te maken. Dat is wat ons betreft een betere aanpak en daarom dienen wij deze motie in. Dank je wel, voorzitter.

01:35:24

Voorzitter: De fractievoorzitter van de Partij voor de Dieren heeft ook als heilig voornemen om op 31 december te stoppen met roken. Al jaren dring ik erop aan dat hij er ook eens een keer een jaartal bij gaat noemen. Zo zijn er meer in deze raad. SP.

01:35:46

De heer Koks (SP): Dank u wel, voorzitter. We hebben dit natuurlijk al uitgebreid in een bijeenkomst aan de orde gehad. Ik ga het dus niet herhalen, maar wel nog even benadrukken dat een bewoner van bijvoorbeeld Vinkhuizen zeven jaar korter in goede gezondheid te leven heeft dan een bewoner uit de zuidelijke wijken. Voorzitter, net zoals een hoog armoedepercentage, bovengemiddelde kans op ongelijkheid in het onderwijs en de vele mensen die met laaggeletterdheid te kampen hebben, is ook die leeftijds kloof de SP-fractie en een groot deel van de raad een doorn in het oog. Sinds jaar en dag helpt de gemeente de leeftijds kloof kleiner te maken middels dit gezondheidsbeleid. Gezonde voeding is één van de pijlers en dat is een leefwijze die bijdraagt aan die verkleining van die kloof. Maar, voorzitter, ik verklap geen geheim met de constatering dat gezonde voeding fors duurder is dan voeding die stijf staat van de vetten, zouten en suikers. In deze tijden van energiecrisis en inflatie worden met name de bewoners van die arme wijken onevenredig zwaar in hun financiële mogelijkheden beperkt. De druk om te blijven drijven op slechte voeding is dan ook begrijpelijk groot. Vandaar dat het heel goed is dat deze gemeenteraad, zowel in de begroting als in de inkomensondersteuning, deze mensen financieel wat verlichting biedt, waardoor hopelijk ook die gezonde voeding dichterbij komt en te handhaven valt.

01:37:16

De heer Koks (SP): Voorzitter, zoals in de commissie gezegd, delen wij de aanpak van het college. In 2026 krijgen we een evaluatie van deze aanpak, die al jarenlang loopt in wezen en

dan hopen wij te kunnen lezen dat de levensverwachting van mensen in de noordelijke wijken er een paar jaar op vooruitgegaan is.

01:37:36

De heer Koks (SP): Ik wil nog even iets zeggen over de moties om speeltuinen en andere plekken voor kinderen rookvrij te maken. We hebben contact opgenomen met de Speeltuincentrale om te horen wat zij daarvan vinden. Het antwoord is dat het leeuwendeel van die speeltuinen al sinds jaar en dag rookvrij is, niet alleen de tuinen, maar ook de gebouwen. Zij lopen er tegenaan dat er op een beperkt aantal plekken hardnekkige rokers zijn, die zich wat minder gelegen laten liggen aan de gezondheid van kinderen. Zij hebben er dus veel meer aan dat bijvoorbeeld jongerenwerkers van WIJ zo nu en dan eens een keertje langskomen en die notoire rokers even – zeg ik nu ik zelf een jaar lang niet rook – stevig in de kraag vatten om op een sympathieke wijze helder te maken dat het niet meer kan om in de buurt van kinderen te roken. De Speeltuincentrale verzoekt niet zozeer om bordjes bij de speeltuin enzovoort – dat moet ook allemaal – maar met name om mensen of jongerenwerkers die bewoners kunnen aanspreken daarop. Dat was het. Mijn buurvrouw heeft nog een opmerking, zie ik in mijn ooghoek.

01:38:53

Voorzitter: Gaat uw gang.

01:38:54

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Is mijn buurman het dan ook eens met het laatste verzoekpunt van onze motie, namelijk dat we ook met de in gesprek moeten over wat zijn de mogelijkheden om zo een rookvrije zone echt af te dwingen? Dat we de opties die u noemt, zoals bijvoorbeeld het gebruik van jongerenwerkers of wat voor manier dan ook, met elkaar moeten bespreken om te kijken of we inderdaad nog concretere stappen kunnen zetten?

01:39:20

De heer Koks (SP): De essentie van mijn verhaal is dat afdwingen in dit soort hardnekkige kwesties lastig is. In een heleboel andere kwesties ben ik voorstander van handhaven, maar met name bij het roken en dat soort gedrag is het heel lastig om dat via dwangmaatregelen af te dwingen. Dan moet je ook een heel blik boa's hebben. Wij zijn ervan overtuigd met de Speeltuincentrale dat overtuiging in dit geval voor de slinkende groep rokers veel effectiever werkt.

01:39:53

Voorzitter: Dank u zeer. Dan gaan we vooral notoir de mensen daarop wijzen en niet notoir. Het is een trottoir en notoir. Ik ben bij de Partij van de Arbeid.

01:40:07

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik zal het kort houden. Er zijn al hele mooie dingen gezegd over het gezondheidsbeleid. Wij zijn ook blij met de mooie toevoegingen vanuit het college om het gezondheidsbeleid vooral te richten op de basisvoorwaarden en dan met name bestaanszekerheid en vooral ook te kiezen – en daar hebben wij vaak voor gepleit – voor een integrale en gebiedsgerichte aanpak. Een aantal dingen wilden we er uitlichten. In het stuk wordt natuurlijk gezegd dat we aandacht

besteden aan jongeren. We zijn heel blij met de motie van D66 'Aanpak mentaal welzijn versterken met jongeren en jongvolwassenen'. Die steunen wij ook van harte, want we denken dat het bijdraagt aan een preventieve aanpak, waarbij jongeren een belangrijke stem krijgen en ook de laagdrempelige en toegankelijke steun krijgen die ze nodig hebben. Nu is mijn motie-overzicht kwijtgeraakt. Mijn buurman gaat eventjes zijn snoet ervoor doen. Dank je wel.

01:41:03

Mevrouw Van der Weele (PvdA): Een aantal moties wilden we graag wat over zeggen. Het antirookbeleid daar staan wij volledig achter. Ik zei tegen één van de indieners, dat ik zaterdag op het voetbalveld stond naar mijn kind te kijken en naast het bordje 'dit is een rookvrije plek' stonden twee mannen heel uitgebreid te roken. Ik kan me ook voorstellen dat we niet alleen met elkaar praten over hoe gaan we dit rookvrij krijgen, maar ook hoe gaan we met elkaar mensen hierop aanspreken? Ik ben heel benieuwd naar de reactie van het college hierop. Als het gaat over de motie over snus, ben ik het er heel erg mee eens dat het een ingewikkeld probleem is en dat we daar ook zeker wat aan moeten doen. Echter, net als een aantal andere sprekers het hier al zeiden, ik zou echt willen voorkomen dat we hier een fragmentarische aanpak van maken en over elk middel apart gaan spreken. Ik zou echt het college en ook de raad willen vragen om hier samenhangend en goed preventief beleid van te maken. Dank u wel, voorzitter.

01:42:09

Voorzitter: Dank u zeer. De Partij voor de Dieren.

01:42:12

Mevrouw Bosma (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. Mijn fractie kan de grote waarde die aan preventie wordt toegekend in dit beleidsstuk steunen. Aandacht voor gezond en duurzaam eten, sport en bewegen en een stevig preventiebeleid op het gebied van roken en obesitas zijn allemaal dingen die wij belangrijk vinden. Het is wel goed om te beseffen dat gezondheid domeinoverstijgend is. Het is al door een aantal fracties gezegd. Vandaag hebben we het alleen maar over een klein deel van gezondheid. Wat ons betreft gaat het ook over luchtkwaliteit, voedselveiligheid en een groene leefomgeving. In een eerdere meningsvormende sessie hebben wij onze zorgen geuit over het gebrek aan aandacht voor meer plantaardige voeding in het stuk. We zijn blij met de toezegging van de wethouder dat er in een volgend stuk meer aandacht komt voor de eiwittransitie en kortere voedselketens om zo uiteindelijk tot een gezonder en duurzamer voedselaanbod te komen.

01:43:02

Mevrouw Bosma (Partij voor de Dieren): Dan over de moties. Uit alle moties die ik heb gezien, spreekt een groot sociaal gemeenschapsgevoel dat ik erg kan waarderen. Het is goed om te zien dat we als raad over veel dingen hetzelfde denken. Ik ga ze kort langs, dan hoeven we straks geen stemverklaring meer te geven. De aanpak mentaal welzijn van D66 dienen wij mede in. We kennen allemaal de cijfers van mentaal welzijn onder jongeren, dus het lijkt ons goed om hier als raad de urgentie van in te zien en hierop te anticiperen. Dank ook aan mevrouw Goodijk voor het delen van haar persoonlijke verhaal op dit gebied. Dan de motie van de Stadspartij over boter en kaas. Dit vinden wij een sympathiek idee. We weten wel dat er al veel gebeurt en dat er ook veel is gezegd vorige week over

maaltijdvoorziening op scholen, dus we wachten even af wat de wethouder daarover zegt. Rookvrij van Student en Stad zijn wij voor. Fastfood van het CDA. We weten uit onderzoek dat er in arme wijken bijna twee keer zo veel ongezonder eettentent zijn dan in rijke buurten. We vinden het daarom een goed idee om deel te nemen aan de lobby om dit in te perken. Tot slot snus van het CDA. Wij vinden dit ook een verontrustende ontwikkeling. Ik zou niet kunnen zeggen wat de beste aanpak is, dus we wachten even de reactie van de wethouder af. Dank je wel.

01:44:21

Voorzitter: Dank u zeer. Partij voor het Noorden.

01:44:26

Mevrouw Bernabela (Partij voor het Noorden): Bedankt, voorzitter. Gezondheid is een groot goed en helaas is Groningen niet de gezondste gemeente van Nederland. De eerste duizend dagen van een kind zijn erg belangrijk voor de ontwikkeling, maar helaas worden sommige kinderen met één-nul achterstand geboren. Wij zijn blij te lezen dat het college hier aandacht voor heeft en we kunnen ons als Partij voor het Noorden daar ook in vinden. Er kan meer gedaan worden wat betreft de mentale gezondheid voor jongeren. Helaas geven jongeren vaak niet op tijd aan als er iets met hen is, vandaar dat we de moties daaromtrent mede indienen. Wij zien ook dat het college aandacht heeft voor voetgangers en fietsvriendelijk maken van wijken. Al is dat in sommige wijken nog best lastig, zeker als de straat opgebroken is vanwege werkzaamheden. Op dit moment is WarmteStad druk bezig in Vinkhuizen – helaas, Vinkhuizen zal zien dat mensen daar nog wat minder oud worden – met als gevolg dat de straten moeilijk toegankelijk zijn en zeker voor mensen met beperkingen. Dit zou beter opgelost moeten worden in de toekomst. Verder is het ernstig gesteld met de bewegingsarmoede van jongeren. Kinderen en jongeren moet gemotiveerd worden om meer te sporten of bewegen. Hoe willen we dit bereiken? Misschien door meer toegankelijke bewegingsevenementen te organiseren? Ook roken is nog steeds een probleem. Wereldwijd zijn sigaretten het meest verkochte product. Ondanks alle maatregelen zien we nog steeds veel jongeren roken en komen er steeds meer producten bij. Vandaar dat we de motie over snus en 'Young, Wild en Smoke-Free' ook mede indienen. We weten allemaal dat gezond eten heel erg belangrijk is, maar wat is gezond eten? De verleiding is soms heel erg moeilijk te weerstaan, zeker in een straat vol met ongezonde fastfoodwinkels, zoals bij winkelcentra Paddepoel het geval is. Daarom dienen we de motie 'Beperk het aantal fastfoodwinkels' mede in. Als we de gezondste gemeente willen worden, mag het allemaal wel een onsje minder en wat ons betreft bij bewegen juist een onsje meer. Dank u, voorzitter.

01:46:33

Voorzitter: PVV tot slot, volgens mij.

01:46:39

De heer Ram (PVV): Dank u wel, voorzitter. Gezondheid is een groot goed. Als je kijkt naar de volksziekten op dit moment staan obesitas, stress en depressies allemaal in de top drie. Je ziet kinderen weinig bewegen, veel stil zitten de hele dag, iedereen op een mobieltje, playstation en daarbij nog even snacken. Het is een soort levensstijl geworden en helaas doen we er allemaal aan mee. De vraag is hoe je dat kan veranderen. Ik denk dat dit voorstel

van het college een goede aanzet is. Daarbij wil ik wel opmerken, dat het ook belangrijk is om de effecten te meten van de maatregelen die we nemen. Ik wil toch wat meer aandacht vragen om dat goed te monitoren, want hoe wil je zo een levensstijl veranderen? Ik denk dat de grootste vraag is: hoe zorg je voor minder stress, minder overgewicht, minder depressie en hoe krijgen we iedereen weer in beweging? Dat is wel een vraag die je moet stellen. Wij zullen alle moties steunen. Ook die van het CDA, maar de uitvoerbaarheid is wel de vraag. Welke snackbar en fastfoodketen ga je dan vestiging verbieden of belemmeren, daar hadden wij een vraag over. Dank u wel, voorzitter.

01:48:07

Voorzitter: Dank u zeer. Ik heb de indruk dat alle fracties een duit in het zakje hebben gedaan. Dan ga ik naar het college voor de beantwoording van een paar vragen en advies over de moties.

01:48:28

Mevrouw Molema: Ik zat ondertussen een appje te lezen, sorry. Dat ligt niet aan jullie, maar ik zag wat binnenkomen. Dank je wel voor de vragen. Heel erg mooi om te zien dat de raad zo enorm betrokken is bij het thema gezondheid. Wat je ziet wat hier gebeurt en wat de vorige keer ook in de commissie gebeurde, is dat je natuurlijk van alles bij gezondheid kunt halen. Wat we proberen te doen met het beleid is bestendigen wat we al deden en daar ook mee verder gaan vanuit dezelfde visie; de healthy aging visie. Op die manier proberen wij ook prioriteit te leggen bij een aantal thema's en daarmee aan de slag te gaan. Als ik kijk naar de rode draad van de moties passen ze ook allemaal bij de verschillende thema's, dus dat is heel erg mooi om te zien.

01:49:20

Mevrouw Molema: Ik loop de verschillende moties langs. De aanpak mentaal welzijn past inderdaad bij onze ambitie om daaraan te werken. Terecht dat er aandacht wordt gevraagd voor het mentaal welzijn van jongeren en jongvolwassenen. Het is goed dat het breder wordt gemaakt dan alleen studenten, want volgens mij leeft het probleem ook breder. Ik zou daar wel aan willen toevoegen, dat we een aantal maatschappelijke organisaties die betrokken zijn bij jongeren, bijvoorbeeld WIJ en Samen, ook hierbij betrekken. We komen daar ook mee terug. Wat dat betreft is deze motie oordeel raad. Ik zou daar nog wel wat aan willen toevoegen. In deze nota gezondheid zit dat we ieder jaar terugkomen bij u als raad met welke activiteiten ondernemen we, wat hebben we het afgelopen jaar gedaan en een doorkijk naar het komende jaar. Ik merk de enorme betrokkenheid en de wens om nog een aantal punten aan te dragen, dan is dat ook jaarlijks een heel mooi moment om met elkaar dat gesprek te voeren, zodat we u mee kunnen nemen in wat gebeurt er nu allemaal. Ik kom zo meteen bij een aantal andere moties erop terug, dat we natuurlijk ook al jarenlang heel erg druk bezig zijn met het preventieve gezondheidsbeleid.

01:50:39

Voorzitter: De SP.

01:50:41

De heer Koks (SP): Voorzitter, ik ben ook wel benieuwd wat de wethouder vindt over mijn vraag die ik net aan D66 gesteld heb of met name onderwijsinstellingen niet een wat

zwaardere verantwoordelijkheid moeten nemen om die stressproblemen bij hun studenten van een voorziening te voorzien?

01:51:07

Mevrouw Molema: Scholen nemen daar hun verantwoordelijkheid in, maar ik denk dat het wel heel goed is dat we in samenhang kijken naar wat is op dit moment het probleem, wat is het aanbod en wat is daar eventueel aanvullend nodig? Dan deel ik ook de mening van Student en Stad. Wat we zien, is dat we in de breedte rondom alles van mentale gezondheid, een zoektocht hebben, een soort handelingsverlegenheid. Ik zie in de jeugdzorg natuurlijk dat we een behoorlijke groei hebben met steeds meer kinderen die gebruik maken van jeugd-GGZ. We hebben in Groningen gigantische wachtlijsten in de GGZ op dit moment. Als je op een gegeven moment ernstige problemen krijgt, dan duurt het echt lang voordat je de juiste hulp krijgt. We hebben als gemeente ook een verantwoordelijkheid om te kijken wat we daar preventief in kunnen doen.

01:51:54

Mevrouw Molema: Volgens mij is goed om het gesprek met de partners te voeren. Dat wil niet zeggen dat wij de rol van het onderwijs en van scholen gaan overnemen. Volgens mij is het heel breed en betreft het jeugdigen die op ROC, hbo en universiteit zitten, maar ook jongeren en volwassenen die werken. Het is goed om dat gesprek te voeren, omdat je wil voorkomen dat het uiteindelijk escaleert en dat het terugkomt in je stad als mensen met onbegrepen gedrag. Volgens mij zitten we nu niet in het gesprek, dat we de rol van het onderwijs overnemen. Toevallig hadden wij als college gisteren de raad van bestuur van de Hanzehogeschool op bezoek en die gaan met alle plezier met ons hierover in gesprek. Zij geven ook aan, wij doen ook heel veel, maar zien ook wel het enorme knelpunt wat er op dit moment zit in het mentale welzijn van jongeren en jongvolwassenen. Is dat voldoende antwoord op de vraag?

01:52:46

De heer Koks (SP): Ik geloof het wel, maar ik ben met name natuurlijk ook geïnteresseerd of scholen in financiële zin hun verantwoordelijkheid nemen in het ondersteunen van mensen?

01:52:56

Mevrouw Molema: Mijn beeld is dat ze dat op dit moment doen. Volgens mij is het goed om in samenhang te kijken, wat missen we dan nog en zien we andere knelpunten waar we met elkaar wat over kunnen afspreken. De opmerking die nu in de motie zitten, is dat we terugkomen met wat er eventueel nodig zou zijn. Dit is niet een blanco cheque om in één keer heel veel extra te gaan doen, maar wel om met de raad het gesprek te voeren over wat er nog nodig is.

01:53:22

Mevrouw Molema: Dan de volgende motie 'Boterhammenbar, voor elk wat wils'. Dat is volgens mij al toegezegd door collega Bloemhoff. Daar hebben we al ongelofelijk veel gedaan in de afgelopen periode en er is onlangs nog over gesproken hier in de raad. Deze motie is overbodig en daarmee ontraden wij deze motie.

01:53:52

Mevrouw Molema: De motie over rookvrije gebieden past ontzettend goed bij de ambitie die

er ligt, dat je wil dat mensen een gezonde levensstijl hebben en dat we ook toewerken naar rookvrije zones. Ik zou wel wat concreets willen aangeven op het laatste punt van het dictum, de mogelijkheden en afwegingen te onderzoeken voor het gedwongen aanwijzen van rookvrije zones. Het CDA noemde net al heel mooi de publieke regie. Volgens mij is het een heel mooi gesprek om te voeren, welke publieke regie wil je op dit thema nemen, wat zijn daarvan de consequenties en wat is het draagvlak daarvoor? Er zijn de afgelopen jaren al enorm veel stappen gezet. Als we kijken naar kinderboerderijen, dan zijn ze bijna allemaal rookvrij. Veel speelplekken zijn al rookvrij. Het is inderdaad goed om dat gesprek met elkaar te voeren. We zien wel een knelpunt in de handhaving. Dat is wel eentje die ik mee wil geven, dat we op dit moment niet de handhavers beschikbaar hebben om alle rookvrije zones continue af te lopen om mensen aan te spreken. Dat gesprek voeren met elkaar over hoe zouden we dat op een andere manier ook kunnen doen en welke beelden zijn erover bij onze partners die het betreft, is volgens mij een hele mooie invulling daarvan. Deze motie wil ik graag oordeel raad geven.

01:55:07

Mevrouw Molema: Dan de motie 'Beperk het aantal fastfoodwinkels'. Om eerlijk te zijn hebben wij best wel een discussie gehad over hoe moeten we de motie interpreteren? We kregen de motie wat laat en onze conclusie is dat wij de consequenties van de motie niet heel goed overzien. Ik heb ook gekeken met collega Bloemhoff wat is nu de economische kant en de kant van ruimtelijke ordening en wat is nu het gezondheidsvraagstuk wat eronder ligt? Het zat heel erg op de interpretatie, maar ook op de bredere context. Ik zou u een toezegging willen doen dat wij ons aan willen sluiten bij de andere gemeenten om te lobbyen voor de regelgeving en de instrumenten in brede zin waarmee je kan sturen op wat je in je stad hebt en op welke plek. Op het moment dat je bepaalde dingen niet wil, dat je daar ook de instrumenten voor krijgt vanuit het Rijk. Het andere deel, het uitspreken of het aantal fastfoodketens te willen beperken, in bredere context ook mee te nemen straks bij de binnenstadsvisie.

01:56:07

Mevrouw Molema: Er komt nog een traject rondom de horeca het komende jaar en het daarbij ook te betrekken. Daar kun je dan ook het gesprek voeren over wat versta je hier nu onder en wat zou je dan niet meer willen. Op dit moment zijn er geen instrumenten om daarop te sturen. Er zijn andere knelpunten, waar je dan ook als raad het gesprek over zou kunnen voeren. Wil je het ook breder trekken naar tabak of andere zaken die je vanuit gezonde leefstijl of andere overwegingen niet meer zou willen? Dat is mijn aanbod om te voorkomen dat er straks een motie wordt aangenomen die voor het college in ieder geval niet eenduidig te interpreteren is.

01:56:49

Voorzitter: De heer De Haan.

01:56:51

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, ik snap het dan niet helemaal. Aan de ene kant zegt de wethouder: "We willen wel aansluiten bij die lobby van het Rijk richting die regelgeving en instrumenten". Echter, als je aansluit bij een lobby, dan weet je ook waar je lobby voor voert. Vervolgens zegt u: "Ja, maar we kunnen nog niet echt iets doen, want we weten niet

echt wat dat fastfood nu inhoudt". Het is een beetje ingewikkeld. Die vier grote gemeenten weten echt wel waar ze lobby voor voeren. Je sluit je bij een lobby, maar tegelijkertijd weet je niet wat je als college onder fastfood ziet. Daar worstel ik nog een beetje mee. Hoe kun je aansluiten bij een lobby, terwijl je aan de andere kant ook niet echt wil uitspreken dat je fastfoodketens wil beperken, omdat je niet weet wat het college ziet als fastfoodketens. Snapt u -

01:57:46

Voorzitter: Heldere vraag.

01:57:48

Mevrouw Molema: Ik zei in de slipstream er achteraan dat wij ons aansluiten bij de lobby op sturingsinstrumenten om in de binnenstad of in andere centra te kijken wat je wel of niet wil, omdat het op dit moment ontbreekt. Het is op dit moment in de vergunningverlening niet zo dat je gaat over de producten die er achter de voordeur van een winkel worden verkocht. Dat je uiteindelijk ergens op wil sturen, dat kan, maar die instrumenten zijn er nu niet. Wij zeggen, we sluiten ons aan bij de lobby met de vraag: sturingsinstrumenten op je binnenstad. Wat wij aangeven is, voer nu integraal het goede gesprek als raad over wat je wil met je binnenstad en waar je op wil sturen in het totaal en ook andere thema's bij kan betrekken.

01:58:48

Mevrouw Molema: Ik zag nog een hand. Oké, dan de volgende motie: 'Snus geen voet aan de grond in Groningen'. Ik pak heel even een slokje water.

01:59:16

Mevrouw Molema: Dan 'Snus geen voet aan de grond in Groningen'. Die motie ontraden wij. Als het gaat om preventie van middelengebruik, waar snus ook onder valt, dan laat onderzoek en de praktijk zien dat beleid op één afzonderlijk middel niet effectief is. Als het gaat om middelen en daar zitten inderdaad af en toe nieuwe hypes bij, dan kijken we als college daar integraal naar. We hebben aandacht voor middelengebruik en we brengen ook in kaart wat onze partners doen en welke interventies daarbij passen. Dat doen we in de meest brede zin al en we sluiten daar aan bij de praktijk, dus op het moment dat blijkt dat snus een thema is, dan wordt het ook meegenomen. Wij zeggen, er is niet apart een aanpak op snus mogelijk en dat nemen we in het integrale beleid mee. Volgens mij ben ik dan ingegaan op alle moties.

02:00:14

Voorzitter: Ik zie dat het CDA nog één verduidelijkende vraag heeft daarover.

02:00:19

De heer De Haan (CDA): Op zich gaf de wethouder in de laatste zin wel het antwoord waar ik naar zocht. Namelijk, wat gebeurt er nu als we zien dat het net als in die grote steden hier ook echt wel een groter probleem wordt dan het nu wellicht al is. De wethouder geeft aan waar ik om vraag, neem het mee in die aanpak en wat je nu al doet om te voorkomen dat kinderen en jongeren gaan roken en drugs gaan gebruiken et cetera. Met die toezegging, zou ik die motie op zich prima kunnen intrekken.

02:00:45

Voorzitter: Dan kunnen we na de bespreking in de commissie en de uitvoerige behandeling nu tot besluitvorming overgaan. Ik kijk eerst even naar de moties. Bovendien krijgen we haast, want de wethouder sneeft bijna. De motie onder drie, moet die in stemming komen? Een beetje opschieten, jongens!

02:01:11

Mevrouw Molema: Wat betekent dat? Sneeft?

02:01:15

Mevrouw Bernabela (Partij voor het Noorden): Motie drie gaan we indienen.

02:01:16

Voorzitter: Die wordt ingediend. Er zitten hele intelligente mensen naast je en zij gaan dat -

02:01:22

Mevrouw Molema: Die zeggen zelf, wat betekent het.

02:01:24

Voorzitter: Nu, idealiter --

02:01:28

Voorzitter: Motie onder vier, wordt die ingediend?

02:01:33

Mevrouw Menger (Stadspartij 100% voor Groningen): Die wordt in stemming gebracht.

02:01:34

Voorzitter: Die wordt in stemming gebracht. Vijf ook of niet?

02:01:40

Mevrouw Armut (CDA): Ja.

02:01:41

Voorzitter: Vijf ook in stemming. Zes, wilt u die in stemming brengen of niet?

02:01:47

De heer De Haan (CDA): Ja, voorzitter, toch wel. Ook daar gaan we over stemmen.

02:01:55

Voorzitter: Dan gaan we eerst naar het hoofdvoorstel. Zijn daar nog stemverklaringen?

02:02:01

Voorzitter: Geen stemverklaringen meer? Dan gaan we stemmen over het hoofdvoorstel.

02:02:39

Voorzitter: Drieënveertig, dat klopt. Dat is door iedereen aanvaard. Dan gaan we naar de moties. Eerst de motie onder drie; M 03. Daar nog stemverklaringen? Nee, dan gaan we stemmen.

02:03:27

Voorzitter: Die is aangenomen.

02:03:34

Voorzitter: Dan de motie onder vier 'De boterhammenbar, voor elk wat wils'.
Stemverklaringen nog? Ja, D66.

02:03:45

Mevrouw Gietema (D66): We hebben net gehoord dat het college al ontzettend veel doet en dat er ook een toezegging is gedaan. Om deze reden gaan wij tegen de motie stemmen.

02:03:54

Voorzitter: De SP nog of Student en Stad?

02:03:57

De heer Koks (SP): Geldt hetzelfde.

02:03:58

Voorzitter: Hetzelfde. Student en Stad.

02:04:00

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Wij sluiten ons ook bij de woordvoering aan.

02:04:04

Voorzitter: Anderen nog stemverklaringen? VVD.

02:04:08

Mevrouw Akkerman (VVD): Dank u, voorzitter. We hebben ook het college gehoord, maar wij vinden dat de motie goed benadrukt dat het echt voor alle kinderen en alle scholen moet zijn, dus daarom stemmen wij alsnog wel voor. Anderen nog? Nee, dan gaan we stemmen. Ik open de stemming.

02:04:43

Voorzitter: Die is verworpen, 43 stemmen uitgebracht en voor tien en tegen 33.

02:04:49

Voorzitter: Dan zijn we bij motie vijf 'Young, Wild, Smoke-Free'. Wenst iemand daar nog een stemverklaring over af te leggen? SP.

02:04:58

De heer Koks (SP): Voorzitter, wij zullen voorstemmen. We hebben goed gehoord van de wethouder, dat inderdaad het punt van handhaving een lastig en heikel punt is. We vertrouwen er dan ook op dat met name mensen die dicht bij die rokers staan, ingeschakeld worden om hun van het roken op die plekken af te krijgen.

02:05:17

Voorzitter: Anderen nog? D66.

02:05:23

Mevrouw Gietema (D66): Het is een ingewikkelde motie voor ons. Via APV is dit natuurlijk al mogelijk. We hebben gezien dat er vanuit meer dan 30 partijen al ontzettend veel op vrijwillige basis is gedaan. Wat ons betreft is deze motie gevoelsmatig ook een beetje overbodig. Wij zien eerder als tweede stap vanuit eerdere actie, dat we mensen die naast zo een bord staan, gaan aanspreken in plaats van dat we een verplichtend karakter gaan doorvoeren. Om deze reden zijn wij helaas toch geneigd om tegen te stemmen.

02:05:54

Voorzitter: Nog andere stemverklaringen? Nee, dan gaan we stemmen over deze motie. Wel stemverklaring? Ja, Stadspartij.

02:06:04

Mevrouw Menger (Stadspartij 100% voor Groningen): Dank u wel, voorzitter. Excuus voor een de late reactie. Wij sluiten ons aan bij de stemverklaring van D66.

02:06:14

Voorzitter: Ik open de stemming.

02:06:34

Voorzitter: De motie is aangenomen met 31 voor en twaalf tegen.

02:06:38

Voorzitter: Dan hebben we de laatste. Dat is fastfoodwinkels van Partij voor het Noorden en CDA. Zijn daar nog stemverklaringen? Partij voor de Dieren.

02:06:49

Mevrouw Bosma (Partij voor de Dieren): Ja, wij zullen tegenstemmen. We zijn heel blij met de toezegging van de wethouder dat we mee gaan doen aan de lobby. We gaan graag met de raad in gesprek over het weren van ongezond en dieronvriendelijk fastfood. Zodra het mogelijk is om dit in te perken, doen we dat ook graag.

02:07:06

Voorzitter: De SP.

02:07:07

De heer Koks (SP): Daar zijn wij het mee eens.

02:07:10

Voorzitter: Anderen nog stemverklaringen? D66.

02:07:14

Mevrouw Gietema (D66): Wij zullen tegenstemmen. We vinden dat mensen zelf moeten kiezen, we voorzien problemen rondom de definitie en we zetten ons liever samen met college en raad in voor alternatieve manieren die mensen motiveert gezonde keuzen te maken.

02:07:26

Voorzitter: De Stadspartij.

02:07:28

Mevrouw Menger (Stadspartij 100% voor Groningen): Dank u wel, voorzitter. Wij sluiten ons wederom aan bij de stemverklaring van D66. Dank u wel.

02:07:35

Voorzitter: Nog meer stemverklaringen? Nee, dan gaan we stemmen over deze motie.

02:07:58

Voorzitter: Voor vijf leden en tegen 38. Daarmee is de motie verworpen.

02:08:04

Voorzitter: Dan moet ik nog even een correctie maken op de stemming bij het hoofdvoorstel

zelf. Er waren op dat moment 42 leden in de zaal aanwezig. Dat betekent dat we een correctie doorvoeren en dat er 42 leden voor het hoofdvorstel hebben gestemd. Qua uitkomst maakt het niets uit, maar wel wat betreft het aantal deelnemers

8. Motie vreemd aan de orde van de dag

- M01: Maak het makers mogelijk

02:08:33

Voorzitter: Volgens mij kunnen we de agenda afhandelen. Wij zijn bij twee moties vreemd aan de orde van de dag. In de eerste plaats een motie van de Partij van de Arbeid met een maidenspeech van Rozemarijn Gierkink.

02:09:17

Mevrouw Gierkink (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Toen Suze Groeneweg in 1918 als eerste vrouw in de Tweede Kamer kwam, was er nog geen vrouwentoilet. Speciaal voor haar werd een apart klein kamertje geïnstalleerd. Toen wij in ons nieuwe stadhuis trokken in 2022 met een meerderheid vrouwen, was er ook geen vrouwentoilet. Hier zijn nu genderneutrale kleine kamertjes die toegankelijk zijn voor iedereen. Emancipatie zit hem in de kleine dingen, ook in het kleine kamertje. De emancipatiestrijd is een eeuwenlange strijd die ook in Groningen hard gevoerd en gestreden is en nog steeds gestreden wordt. Van de zeven eerste vrouwelijke leden van de Tweede Kamer kwamen er maar liefst twee hier vandaan. Één van hen, Agnes de Vries-Bruins, begon hier haar politieke carrière, waar wij nu ook allemaal mogen zitten, als één van de eerste drie vrouwelijke raadsleden in Groningen.

02:10:16

Mevrouw Gierkink (PvdA): Gelukkig zijn we nu met veel meer dan drie. Ons college bestaat zelfs uit vijf vrouwen. Echter, daarmee zijn we er nog niet. Maandag werd bijvoorbeeld bekend dat de loonkloof tussen mannen en vrouwen nog steeds 13 procent is. Daarom moeten we blijven strijden voor een betere toekomst. Die toekomst werd tijdens de tweede feministische golf door Joke Smit verwoord in één van mijn favoriete feministische liederen. Zij zei: "Er is een land waar vrouwen willen wonen, waar onrecht niet als een natuurgegeven wordt beschouwd, waar niemand winst ten koste van een ander en niet vanzelf een man de leiding houdt". Waar dit lied enkel over de emancipatie van vrouwen gaat, gaat de strijd verder dan dat. Discriminatie, of het nu is vanwege gender, klasse, huidskleur of leeftijd, is geen natuurgegeven. Armoede is geen natuurgegeven. Kansenongelijkheid is ook geen natuurgegeven.

02:11:22

Mevrouw Gierkink (PvdA): Daarom sta ik hier om op te komen voor mbo-studenten, kunst- en cultuurmakers, dak- en thuisloze mensen, om laaggeletterden mensen mee te laten doen, om de gezondheidskloof te dichten en om van inspraak naar meepraten te gaan. Niet omdat ik een hele mooie origen story heb, niet voor mezelf, maar juist voor deze mensen; voor anderen. Dat is ook wat voor gemeenteraadslid ik wil zijn. Een raadslid dat onrecht niet als een natuurgegeven beschouwd, een raadslid dat actievoert en de strijd aangaat. Een raadslid dat met de Groningers werkt aan een betere toekomst. Daarbij sta ik en wij allemaal op de schouders van reuzen. Op die van Agnes de Vries-Bruins, die van Joke Smit en die van alle vrouwen die met hun mee streden, maar ook van alle mannen die met hen mee streden en alle mensen die met hen meestreden. Iedere reus is ooit klein begonnen. Dat geldt voor

ons als gemeenteraadsleden, maar dat geldt ook voor de kunstenaars; voor de makers die ons plezier geven, die ons samen brengen en die ons laten nadenken over het leven. Dat begin gaat niet vanzelf.

02:12:44

Mevrouw Gierkink (PvdA): Terwijl Suze Groeneweg in de Tweede Kamer kwam, richtten in Groningen een groep jonge kunstenaars De Ploeg op; schilderijen die wij ook hier in het stadhuis allemaal kunnen aanschouwen en waar wij van genieten. Zij deden dit vanwege een gebrek aan ruimte om te exposeren en zich te ontwikkelen. Nog steeds hebben een nieuwe makers nauwelijks geld en ruimte is schaars. Ook dat is geen natuurgegeven. Ook dat is een emancipatiestrijd. Nu, ruim honderd jaar later, geven we mede met de regeling Bewezen Talent antwoord op De Ploeg. We geven nieuwe makers meer ruimte om zichzelf te ontwikkelen, een professionele organisatie op te bouwen en grotere projecten aan te gaan. Na twee jaar ondersteuning zijn de spelregels echter veranderd en kunnen makers die de afgelopen twee jaar onze ondersteuning hebben gehad, de regeling niet meer opnieuw aanvragen. Na lastige coronajaren, zeker voor de cultuursector, is de impact hiervan groot. Gevolgen zijn onzekerheid of het niet meer kunnen betalen van huur of een fatsoenlijk loon. Daarom wil de PvdA dat er een oplossing komt voor deze talentvolle makers, die gebaat zouden zijn bij ondersteuning, voor wie nu geen ondersteuning meer is vanuit de regeling Bewezen Talent. Daarnaast moeten we ons beleid evalueren en kijken hoe we samen met het veld kunnen onderzoeken hoe we meer ruimte voor nieuw talent kunnen maken. Daarom dienen wij vandaag samen met de Partij voor het Noorden de motie 'Maak het makers mogelijk' in. Ik ga afronden, voorzitter. Daarmee heeft dit raadslid haar eerste stappen gezet. Ogenschijnlijk kleine stappen voor een ogenschijnlijk kleine groep kunstenaars. Echter, zoals ik al zei, de emancipatiestrijd zit hem in de kleine dingen; in het kleine kamertje en in een klein begin. Dank u wel.

02:14:41

Voorzitter: Dank u zeer. Ik kijk even naar de raad of men al wil reageren op de motie of eerst advies van het college wil. Gaat uw gang? D66.

02:14:56

Mevrouw Martinez Doubiani (D66): Dank je wel, voorzitter. Allereerst felicitaties aan zowel de heer Hekkema als mevrouw Gierkink voor hun mooie maidenspeeches. Wat betreft de emancipatie en de voorbeelden die mevrouw Gierkink net genoemd heeft, is voor mij een voorbeeld in de kunst op internationaal gebied: Frida Kahlo. Zij was ook een feministe en dat wilde ik nog even benoemen.

02:15:24

Mevrouw Martinez Doubiani (D66): D66 Groningen ziet kunst en cultuur als het fundament van onze maatschappij. Het investeren in de makers van vandaag is het investeren in de makers van morgen en de kunstenaars van morgen, die echt een hele belangrijke bijdrage doen aan onze samenleving. Dan betreffende de regeling en de motie die hier centraal staat. De steun aan beginnende jonge makers is erg belangrijk. Alleen kunnen wij de toevoeging van de nieuwe voorwaarden in die regeling, dat niet twee keer de regeling kan worden ontvangen, niet echt volgen. We zijn dus benieuwd wat de achterliggende redenen is van

deze toevoeging. We zijn ook benieuwd naar de beantwoording van de wethouder en of deze regeling ook al is geëvalueerd. Daar wacht ik het antwoord van het college af.

02:16:16

Voorzitter: De VVD.

02:16:20

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Ik zou heel graag een verduidelijkende vraag willen stellen, want bij het verzoekpunt van het college staat: 'met een oplossing naar eigen inzicht te komen voor'. In de volle breedte klinkt dat als geef een blanco cheque en doe wat je leuk vindt. Ik vind dat nu niet per se de controlerende taak van een raadslid. Hoe sympathiek het ook is, maar elke motie die begint met 'zoeken naar een oplossing naar eigen inzicht' staat mijn fractie huiverig tegenover. Ik zou me kunnen voorstellen dat 25 raadsleden misschien dat wel een goed idee vinden, maar het zou ook zomaar kunnen zijn dat je dat een raar idee vindt. Ik zou graag van de Partij van de Arbeid of anders van het college willen horen welke oplossing ze dan zouden zien en of ze al een klein inzicht kunnen geven in hun eigen inzicht?

02:17:06

Voorzitter: Nog andere fracties? De Stadspartij.

02:17:11

De heer Moerkerk (Stadspartij 100 % voor Groningen): Dank u wel, voorzitter. Mijn fractie vindt het een erg sympathieke motie. We zouden de motie ook graag willen steunen, maar we overzien niet helemaal de consequentie van onze steun. Om hoeveel mensen gaat het? Welke financiële middelen gaan hiermee gepaard? Er wordt gezegd in het dictum 'een oplossing te creëren'. Misschien moeten we het eens onderzoeken. We vinden het wat gevaarlijk om te steunen, maar we hopen dat het college ons het comfort geeft en dat we dat toch misschien kunnen doen. Dank u wel.

02:17:38

Voorzitter: De SP.

02:17:40

De heer Koks (SP): Voorzitter, wij zien in de motie dat het college, als de motie wordt aangenomen, nog terugkomt met de regeling, voor de kerst neem ik aan. Wij hebben er wel wat vragen erbij. We vragen ons bijvoorbeeld af van beginnende talenten, wanneer ben je geen beginnend talent meer? Twee jaar, vier jaar of acht jaar? Ben ik nog een beginnend talent? Er kan een hoop geld gemoeid gaan met een regeling daarvoor. Ook vinden we het merkwaardig dat het zo snel na de begroting komt. Had het dan vorige week gedaan. We hebben er een aantal vragen over, maar we zijn blij dat het college terugkomt en dan kunnen we een definitief oordeel geven over wat college bedacht heeft.

02:18:25

Voorzitter: U bent een notoir jong talent. Altijd. De Partij voor de Dieren.

02:18:32

Mevrouw Bosma (Partij voor de Dieren): Dank u. We zijn het met de Partij van de Arbeid eens dat we de kunstenaars bestaanszekerheid willen bieden. Het lijkt ons ook goed om te onderzoeken op welke manier we daarbij beter kunnen ondersteunen. Ik wil wel mijn bedenkingen meegeven, omdat ik ervoor willen waken dat we een kleine groep kunstenaars

bereiken, terwijl we uiteindelijk een grote groep kunstenaars willen bedienen. Graag hebben we het daar nog een keer met elkaar over tijdens de bespreking van het coronapakket. Dank je wel.

02:19:00

Voorzitter: De ChristenUnie.

02:19:02

De heer Wennink (ChristenUnie): Dank u wel, voorzitter. Wij sluiten ons aan bij de woorden van de PvdA en wij sluiten ons ook aan bij de woorden van de heer Van Moerkerk dat het voorstel sympathiek is. We horen graag hoe dit uiteindelijk terug kan komen naar de raad.

02:19:20

Voorzitter: Anderen nog? Nee, dan gaan we voor preadvies naar de wethouder.

02:19:30

Mevrouw De Wrede: Dank u wel, voorzitter. Voordat ik toekom aan dat preadvies wil ik eerst mevrouw Gierink complimenteren met haar prachtige gloedvolle maidenspeech. Het is ook heel leuk om te horen hoe wat ooit werd beschouwd als progressief, namelijk een apart damestoilet, vele jaren later juist weer wordt beschouwd als conservatief en als iets wat we misschien niet moeten willen. Dit daargelaten, denk ik dat het activisme dat u uitstraalde iets is wat we allemaal van harte kunnen omarmen.

02:20:16

Mevrouw De Wrede: Over uw motie. U wordt op uw wenken bediend. Wij zullen de regelingen zoals die op dit moment gelden, in de opmaat naar de cultuurnota allemaal gaan evalueren. Dat doen we niet alleen zelf, dat doen we samen met het veld en de instellingen. We komen op korte termijn bij u terug met een nieuw coronasteunpakket voor de cultuursector en dan gaan we ook wat dieper in op de talenten die hebben gezeten in de regeling Bewezen Talent. Op dat moment kunt u daar alsnog een uitspraak over doen. U heeft dus de gelegenheid om daar op dat moment nog wat van te vinden. Die regeling voor Bewezen Talent regeling wordt voor twee jaar verstrekt en niet voor vier jaar. Dat is gebeurd in samenspraak met de Kunstraad en de bedoeling met de regeling, zoals die op dit moment geldt, is meer kunstenaars te bereiken dan als de regeling voor vier jaar zou zijn. Dat is de insteek van de regeling Bewezen Talent. Het is ook op dit moment de insteek van het college om die regeling zo te laten, maar wij komen wel op korte termijn bij u terug met een pakket aan maatregelen om kunstenaars in deze moeilijke tijd verder te ondersteunen. Daar wilde ik het bij laten, voorzitter. Niet onbelangrijk natuurlijk, het advies is oordeel raad.

02:21:58

Voorzitter: Dan stel ik u voor dat we de motie in stemming brengen. U heeft de toezegging van het college gehoord. Er moeten 43 stemmen worden uitgebracht.

02:22:50

Voorzitter: Ik sluit de stemming. Motie is aangenomen met 37 stemmen voor. Met de gelukwensen met de maidenspeech.

- *M08: Geef het slavernijverleden van Groningen op tijd haar herdenkingsplek*

02:23:01

Voorzitter: Dan zijn we bij dat laatste motie vreemd aan de orde van de dag. Dat gaat over

het slavernijverleden. Meerdere partijen hebben de motie ingediend. Ik kijk even wie de motie inleidt.

02:23:33

De heer Lo-A-Njoe (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik maak gebruik van deze plek, omdat ik dit onderwerp niet licht opvat. Ik wil ook starten met dat ik net bericht krijg via de media dat er vanaf 2024 in de hele gemeente Groningen geen blackface pietten meer zijn. Dat doet mij goed. Dat heeft alles te maken met dit onderwerp. Op 1 juli 1873 was het einde van de slavernij in Suriname en de Antillen. Dat is volgend jaar, op 1 juli 2023, precies honderdvijftig jaar geleden. Dat is een memorabel moment dat je niet over kunt doen. Het is een bijzonder herdenkingsjaar, dus dat moet goed. Landelijk gebeurt dat volop. Het Koninkrijk der Nederlanden zal uitgebreid stilstaan bij het aankomende bijzondere herdenkingsjaar dat is uitgeroepen. De regering is eindelijk voornemens om haar excuses voor de rol van Nederland in de slavenhandel aan te bieden. Dames en heren, voorzitter, dit is ook een Groningse aangelegenheid. Daar zijn we het volgens mij wel over eens en daar hebben we eerder over gesproken. Groningen had een belangrijke rol in de slavenhandel. Ze had een eigen kamer Stad en Lande in de West-Indische Compagnie. Groningen kent veel inwoners met een Surinaamse of Antilliaanse achtergrond of andere achtergronden die ook aan dit thema verbonden zijn, want het is breder. We hebben allemaal kunnen zien afgelopen jaar dat Keti Koti leeft in Groningen. Er zijn verwachtingen binnen verschillende gemeenschappen binnen onze gemeente en die zijn hoog gespannen. Dat is ook niet voor niets. Na de uitspraak op 3 november 2021 van de vorige wethouder Diversiteit en Inclusie over het slavernijmonument, dat volgens haar onthuld zou worden op 30 juni 2023. OOG TV vatte het in het artikel helder samen in vetgedrukte chocoladeletters boven aan het artikel: slavernijmonument staat in 2023; we lopen op schema. Mijn fractie is dan ook diep, maar dan ook diep teleurgesteld dat het college deze belofte aan de inwoners en de raad niet waar lijkt te gaan maken.

02:25:51

De heer Lo-A-Njoe (D66): In 2023 staat het aan hen beloofde slavernijmonument er namelijk niet. Dat vind ik ontzettend verdrietig en pijnlijk voor allen die bij het slavernijverleden betrokken zijn in Groningen, waaronder zij wiens voorouders tot slaaf werden gemaakt. Verwachtingen die zijn ontstaan door uitspraken leiden nu tot teleurstellingen op een thema, waar niemand nog meer teleurstelling zou moeten veroorzaken. We zijn diepbedroefd over deze gang van zaken. Ik kan u zeggen die droevenis, voor mij persoonlijk ook, heeft mij doen overwegen om een motie van treurnis in te dienen. Daar hebben we echter, na uitgebreide discussie, niet voor gekozen.

02:26:33

De heer Lo-A-Njoe (D66): Als volksvertegenwoordiger, als fractie en als raad zijn we namelijk medeverantwoordelijk voor een waardig en respectvol proces dat recht doet aan de gevoelens van alle betrokkenen. Daarvoor is een constructieve houding gewenst. Daarom dienen wij een andere motie in. Een motie waarin wij alle raadsfracties vragen om zonder mitsen en maren helder uit te spreken aan de mensen die daarop rekenen, dat er alles aan gedaan wordt om ervoor te zorgen dat het monument alsnog komt, dan weliswaar een jaar later, dat de locatie vastgesteld wordt en dat we daar ook toe besluiten. Dat er een glasheldere garantie is dat het feit, dat we nu het monument later komt en een tijdelijk

monument zullen moeten realiseren op de definitieve plek, niet ten koste gaat van datgene wat gereserveerd is voor het monument. Dat moet namelijk in dat monument gestopt worden. Tenslotte vragen we om ook maatschappelijke organisaties te betrekken. Doe het in dit geval samen met maatschappelijke organisaties. Er ligt vanuit het Rijk, vanuit Den Haag, twee miljoen voor maatschappelijke organisaties om in heel Nederland invulling geven aan dit herdenkingsjaar. Onze vraag en oproep aan het college is om die maatschappelijke organisaties actief te gaan helpen om daar een beroep op te doen. Samen kom je verder en zeker ook op tijd, zodat we in 2024 het Groningse slavernijmonument serieus ook hebben en we volgend jaar een waardige en respectvolle grote viering hebben van dit verleden. Dank u wel.

02:28:21

Voorzitter: Dank u zeer. Ik kijk eerst even naar de raad. De PVV heeft daar nog een opmerking over.

02:28:29

De heer Ram (PVV): Ik had nog een vraag aan D66. Ik zie dat het u ook persoonlijk raakt, dus dat u dat heel erg belangrijk vindt. Daar wil ik niets aan afdoen. Waar ik, als PVV, wat moeite mee heb in de context van de ideologische strijd die hier gevoerd wordt in Nederland, is dat dit ook vaak een soort verbinding krijgt met dat het Westen alleen verantwoordelijk is voor de slavernij. Wij hebben wat moeite, dat het Westen vanuit die ideologische overtuiging op die manier wordt weggezet, terwijl in andere landen in Afrika en Azië die slavernij er ook was en sterker nog, nu nog steeds is. Iets van 40 miljoen mensen zijn nog steeds slaaf helaas. Een verschrikkelijke realiteit in deze wereld, maar het is wel een realiteit. Het Westen is wel degene geweest die de slavernij, met name de Engelsen, hebben afgeschaft op actieve wijze. Hoe kijkt D66 daar tegenaan?

02:29:52

De heer Lo-A-Njoe (D66): Ik zie dat ik mag spreken. Begrijpelijke vragen en complimenten ook voor de manier waarop u dat doet. Dat vind ik prettig. U heeft ook gelijk, slavernij is ook een hedendaags probleem. Ja, slavernij is iets van vele verschillende culturen en ook van de culturen die u noemt, dus dat kan ik alleen maar bevestigen. Wat ons betreft, strijden we voor de afschaffing van slavernij en dwangarbeid, wat nu ook heel erg actueel is rondom het WK in Qatar. We hebben daar ook een hele duidelijke opstelling in. Echter, dat doet niets af aan het feit dat Nederland en in dit geval Groningen, hier ook een verantwoordelijkheid in heeft en een verleden in heeft, wat tot op de dag van vandaag inderdaad doorwerkt. Vandaar dat ik vind dat wij hier als raad glashelder over moeten zijn. Ik hoop dat u daarmee uw vraag voldoende heb beantwoord.

02:30:56

De heer Ram (PVV): Ja, dank u wel voor uw antwoord. Ik zal helaas niet voor de motie stemmen en de toelichting ligt in de reden die ik al gegeven heb en vanwege die strijd die er is. Ik vind het wel sympathiek hoe u uw antwoord geeft, daarvoor dank.

02:31:15

Voorzitter: Dank u zeer. Is het een idee dat we eerst even naar het college gaan voor het preadvies? Dat lijkt mij een gedragen idee. Dan gaan we dat eerst even doen. Het college.

02:31:31

Mevrouw Molema: Dank u wel. U begon uw verhaal heel goed met dat er een toezegging ligt van mijn voorganger. Ik ben ook verantwoordelijk voor de uitvoering van die toezegging en daarom wil ik ook beginnen met het aanbieden van mijn excuses daarvoor. Deze toezegging was namelijk voor mij niet helder, anders had ik daar ook eerder over gecommuniceerd. Ik vind het dus ook heel spijtig dat we die toezegging niet kunnen nakomen. Ik wil in ieder geval beginnen met dat aan te geven. Wat er het afgelopen jaar is gebeurd is volgens mij ook een nadrukkelijke wens geweest van de raad om samen met verschillende betrokken partijen het gesprek te voeren over het monument wat er moet komen. Er is een heel zorgvuldig proces doorlopen om te komen tot criteria hoe het monument er straks uit moet zien en voor wie het is. Daar is over nagedacht en dat heeft tijd gekost. Dat maakt dat we de datum van 2023 het monument klaar hebben helaas niet redden. Wat wij wel gaan doen en dat is ook de opdracht die nu gegeven is, de punten uit uw dictum, namelijk een voorstel te doen over de locatie dat wordt gedaan voor Keti Koti in 2023. Dat is ook de opdracht die er ligt. Natuurlijk zullen we ons inspannen om ook vanaf die locatie in ieder geval de viering of de herdenking te doen. De viering in 2024 is ook de opdracht die er ligt.

02:33:04

Mevrouw Molema: Ik ga daar echter wel een kritische kanttekening bij plaatsen. Op het moment dat we kiezen om het samen met verschillende partijen te doen en dat ook zorgvuldig willen doen, mag u van het college verwachten dat wij ons uiterst inspannen om deze data te halen. Het kan echter natuurlijk altijd zo kan zijn dat er toch iets ontstaat in de dynamiek bij de verschillende partijen, waardoor het vertraagd is. Wat u dan van ons mag verwachten, is dat wij u daarvan op de hoogte te stellen, dus dat wij u daarover informeren. Het laatste punt van het dictum. Er wordt op dit moment ontzettend hard gewerkt door de verschillende partners in het netwerk aan Keti Koti 2023. Iedereen is zich er ook heel erg bewust van dat dit een heel bijzonder jaar is. Er loopt op dit moment ook nog een onderzoek naar het slavernijverleden. Ook daar wordt aan gewerkt en de verwachting is ook dat dit tegen die tijd ook een keer zal zijn afgerond.

02:33:54

Mevrouw Molema: Het is bekend dat er landelijke subsidies zijn. Dat is ook bekend in het netwerk, maar mocht daar ondersteuning nodig zijn, dan zullen wij dat vanzelfsprekend doen. Samengevat: wat u vraagt, dat doen wij. Daar is in oktober ook opdracht voor gegeven. Wij spannen ons uiterst in. Wij zien ook de enorme waarde en emotie die er zit op Keti Koti en het slavernijmonument. Wat dat betreft, hoop ik in ieder geval dat dit antwoord u helpt in het gevoel dat wij als college daar ook echt serieus mee omgaan en dat wij ons daar uiterst voor inspannen. Normaal gesproken, zou ik zeggen, deze motie is overbodig en ik ontraad de motie. Echter, gezien de hele context die eromheen zit en ook dus dat wij de eerdere toezegging niet na kunnen komen, wil ik het oordeel bij de raad laten of u hiermee wil instemmen. Het kan ook zijn, dat is natuurlijk uw goed recht, op basis van deze toezegging trek ik de motie in. Dat is aan u.

02:34:53

Voorzitter: Ik kijk even.

02:34:57

De heer Lo-A-Njoe (D66): Dank, voorzitter. Fijn om excuses te krijgen van het college en ook het begrip voor de situatie, inclusief de context. Normaal gesproken zou ik ook zeggen bij een toezegging, dan kun je de motie intrekken, maar in dit geval gaat het om vertrouwen van mensen buiten deze zaal. Het gaat ook om duidelijkheid vanuit de fracties dat zij hier ook zonder mitsen of maren volledig achter gaan staan. Ik denk dat het voor hen heel erg helpt, als wij ons als raad heel duidelijk uitspreken en een verzoek doen – hopelijk in groten getale – aan het college.

02:35:36

Voorzitter: Zullen we dat dan doen? Dan geef ik u de gelegenheid, als u daar behoefte aan heeft, om een stemverklaring af te leggen. Als u daar behoefte aan heeft, maar we komen de toezeggingen natuurlijk na. We gaan de motie dus wel in stemming brengen. Zijn daar nog stemverklaringen bij nodig? Dat is niet het geval. Dan open ik de stemming.

02:36:16

Voorzitter: De motie is aangenomen. Dan heeft u verder de toezegging van de wethouder om u over het proces te blijven informeren.

9. Sluiting

02:36:27

Voorzitter: Dat brengt mij bijna bij het einde van de vergadering, ware het niet dat één lid van ons binnenkort even niet meer in ons midden is. Het is gelukkig maar heel even. Daarna hopen we een hele mooie mededeling te kunnen krijgen. Dat gaat natuurlijk goed. Femke, jij gaat er even een tijdje tussenuit. Ik ben heel benieuwd wat hierin zit, 'fijne feestdagen' staat erop. Heel veel succes met de laatste weken, heel veel sterkte en we zien elkaar. Ik geef namens ons allemaal dit aan jou. Zet hem op en we zien je binnenkort weer terug.